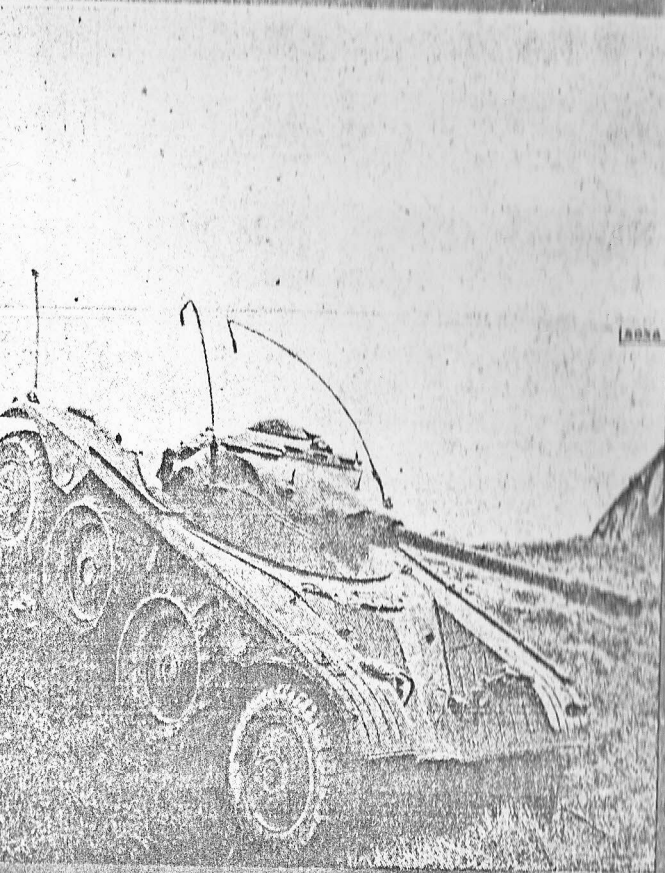

צקלון

צבא הגנה לישראל
הוצאת «מערכות»

צק לון

לקט תרנוסים

תוכן הענינים

- 3 הקול' י. ר. קינטנאָר „לסת-החזיר“ (קרב על מוצבי-קדמי בקוריאה)
- 19 הגני-מיוֹר ה. קיסל מוצב קדמי בשדה-התירם
- 25 הקפיטן ס. מ. טאטום „פטרול ה- י“ מנקודת מבט אחרת
- 29 הקול-לוֹיט' ס. פ. היינס והקול-לוֹיט' ג. ר. פאָרי עֶצוֹר! מי שם? הקול-לוֹיט' ס. פ. היינס והקול-לוֹיט' ג. ר. פאָרי

מופיע בהשתתפות אה"ד

צבא הגנה לישראל
הוצאת «מערכות»

בוק הפועלים בע"מ

כל עסקי בוק

הבוק של האדם העובד והיוצר

תמונת השער

רכביסיוֹר משורין

תוצרת ביהח"ר „פאנאר“ שבצרפת. מעין „טנק-סיוֹר“ אשר במקום זחלים יש לו 8 גלגלים, המקטינים את הבלאי שלו, אך אינם גורעים מכושרו לעבור שטחים מכל הסוגים. מהלכו הדמום, מהירותו (100 ק"מ לשעה על פני כביש), טוחה-הפעולה הגדול שלו (הודות למיכלי דלק גדולים), יכולתו לנסוע לאחור, ללא תפנית, באותו כושר-תנועה בו הוא נוסע לפנים (הודות ל„מוצב של נהג“ כפול) — מקילים עליו את הסיוֹר. תובתו הנמוכה מאוד, ותוחה ה-75 מ"מ הנ"ט שלו, מאפשרים לו לפעול גם כמשחית-טנקים. חימושו כולל 3 מקלעים. ניתן להרים את ארבעת הגלגלים האמצעיים שלו ולהפכו למכונית משוריית רגילה. משקלו — 10 טון, מספר אנשי הצות — 4 (פרטים נוספים עליו — „מערכות“ חובי ס"ה, עמ' 77—76).

„לסת־החזיר“ קרב על מוצב־קדמי בקוריאה

מאת הקולונל ויליאם ר. קינטנאר

הקדמה

מסיבות בלתי־תלויות אפפו את הקרב על „לסת־החזיר“. השיחות לשביתת־נשק קרבות היו לשלב הסיום שלהן, ופחות משלושה שבועות לאחר שנוטשה טופית הגבעה ועברה לידי הסינים, נחתם בפועל ההסכם להפסקת פעולות־האיבה בקוריאה.

זוהי הסיבה שנעשו משגים, שסטו מדרך הלחימה הנכונה, כפי שפורשה ב־ספרי־השימוש־של־שדה“. לא תמיד נתפשו ואורגנו חלקות־השטח המתאימות ביותר; הביצורים ומערכות־החפרות התפתחו יותר באקראי, מאשר לפי תכנית; לעתים העלמה־העין מדברים שבאימון הגייסות ותדרוסם — שכן לא נראו אלה בעלי־ערך במלחמה שאפשר ותסתיים מחר ליד שולחן הדיונים.

אך נעשו גם משגים אחרים, העשויים להעשות שוב בכל מלחמה, בין שהיא טוטאלית ובין שהיא מוגבלת.

● חלק ניכר מהאשה־נגדית שלנו, שכוונה כלפי המרגמות והארטילריה האויבות, לא היה תכליתי. האויב היה מחופר היטב, וה„אש־לאזור“ ואש־הטאטוא היו בלתי־מדויקות, והשפעתן מעטה. לו נורו פחות פגזים, אך בדייקנות מרובה יותר, על מטרות ידועות שטווחן קודם לכן, הייתה תכליתיותם רבה יותר. תוצאות האש־המפוזרת לא הצדיקו את הוצאת־התחמושת המרובה.

● כל עוד התמדנו בהתקפות־הנגד שלנו על יעד שהיריב ברר לעצמו מראש, התנגשנו בעצמת־אש „מצח אל מצח“. אילו היינו מאלצים אותו להעתיקה לעבר אחר, ע"י שהיינו נאימים על אחת מעמדותיו הוא, עשויים היינו להפחית מאותה אש־ארטילרית שניתכה על „לסת־החזיר“ ונתיבי־הגישה אליו, אכן, נידונה לתכלית זו עריכת־התקפה על גבעת „הוקר“ הקרח — אך זו נפסלה, במידה רבה בשל קרבתה של שביתת־הנשק.

● לפי „ספרי־השימוש־של־שדה“ על הרגלים המתקדמים לזנק ולעבור בתוך אש ארטילריה אייבת, שעה שהם מסתערים. דבר זה נכון כאשר ההתקפה נערכת בחזית רחבה — כאשר אש־האויב פוזרה ע"י שאילצוה לקדם, בעת ובעונה אחת, מני איומים אחדים וכאשר אש־נגדית תכליתית הפחיתה את נפח אש האויב. תנאים אלה לא נתגשמו מעולם ב„לסת־החזיר“. ראויה

מקורות ומחברים

(הערות והארות לקורא)

„לסת־החזיר“ (קרב על מוצב־קדמי בקוריאה) מאת הקול' ו. ר. קינטנאר
פרשת־קרב אמריקנית — המזכירה מצבים אחרים בערבי הסוגות במלחמת־השהחור שלנו, ואחריה, בצד החלק הטקטי מצוי בה לקח מדיני־פסיכולוגי רב.
הפרשה לקוחה מתוך „ירחון כוחות הקרב של הצבא“ האמריקני
("The Army Combat Forces Journal").

מוצב־קדמי בשדה־התירס (מחלקה במערך־הנגה זליל) מאת הגני־מיוז (בדימוס) ה. קיסל

בעיה טקטית־הנגתית — כיצד מתקינים מוצב־קדמי במצב מבודד־מאוד, במישור המצומצם תירס גבוה (או בעצם כל צמחיה גבוהה דומה) — והפתרון אשר מצא לה לויטנט גרמני אחד באוקראינה, במלחמת־העולם השנייה. זהו, אגב, מצב שעלול אירעם לעמוד גם לפני קצין שלנו, במישורים המעובדים של הארץ, המחבר מרבה לפרסם, בכתבי־עת צבאיים בלשון הגרמנית, לקחים שלמדתהו מלחמת־העולם השנייה בחזית המזרחית. הוא בעל הספר בשם „קרבות ברוסיה, 1941/44“.

המאמר לקוח מתוך „כתבי־עת הצבאי השביערי הכללי“,
("Allgemeine Schweizerische Militär Zeitschrift").

פטרול ה־ Y. מנקודת־מבט אחרת מאת הקפיטן פ. מ. טאטום

תגובה חריפה על מאמרו של הקול' לויט' ג. ג'ו סקאלאן, „פטרול־מארב לילי“ (שניתן ב„צקלון“, חוב' 25). המגיב מעיד על עצמו שהוא הכיר מבנה פטרול זה הכרה מעשית, ומצביע על מגבלותיו לנוכח אפשרויות מסוימות, הפתוחות ליריב, שאין להתעלם מהן.

המאמר — כמאמר הנ"ל, עליו הוא מגיב — לקוח מתוך „ירחון כוחות הקרב של הצבא האמריקני“
("The Army Combat Forces Journal").

עצור! מי שם? מאת הקול' לויט' ק. פ. הינס והלויט' ג. ר. פארי

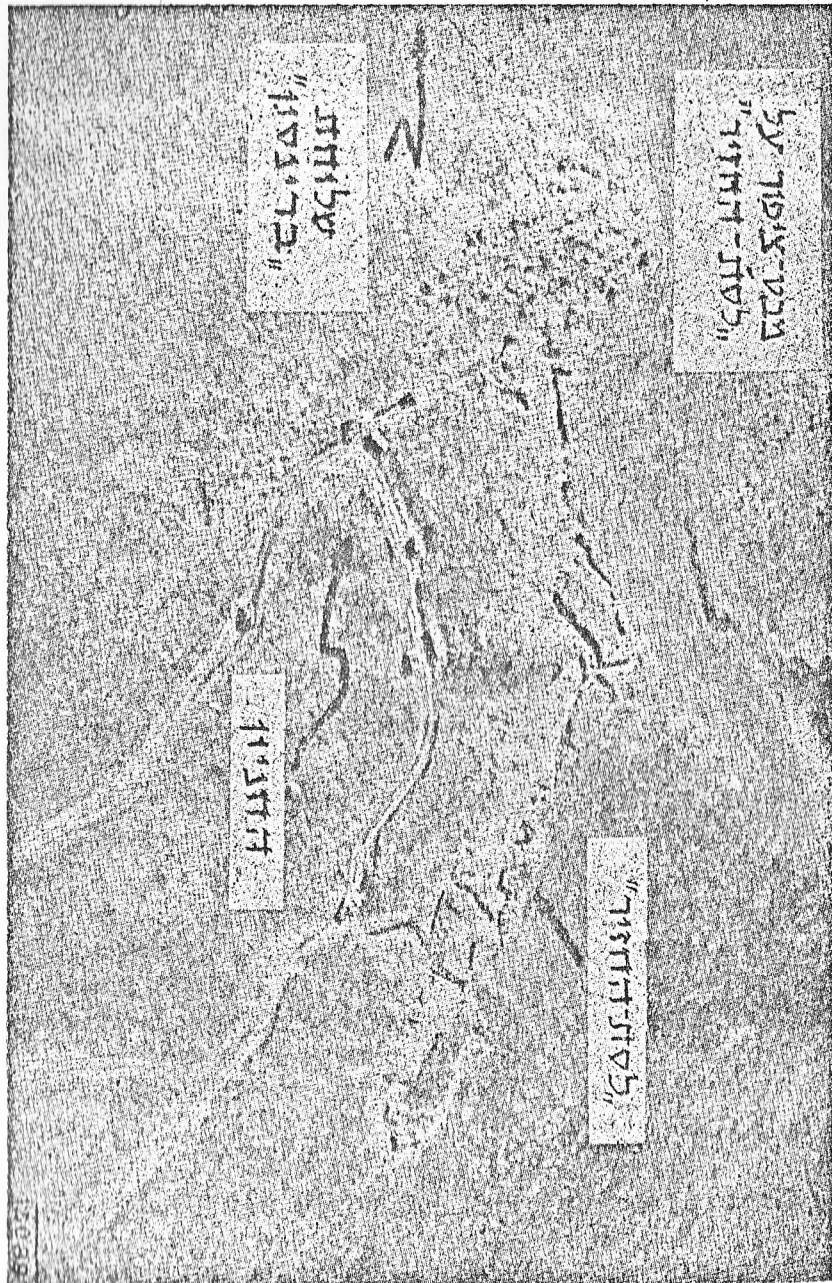
ענין הבטחון — בטחון המתקנים והמתנות בפני חזית־ריגול, חבלה, גניבת־ציוד וכו' — נדון במאמר זה ביסודיות, אך בלשון פשוטה ו„שוה לכל נפש“, למען יכירו בערכו ויקפידו עליו בשום־שכל כל אותם מפקדי מחנות־הצבא, וקפי השערים, משמרות הסיוור ושאר החיילים (וכן הפקידים האזרחיים) המצויים במתקני הצבא והתע"ש והמהומים, מי בכוח ומי בפועל, מעין „לבנים“ בחומת המדינה נגד מחבלים למיניהם.

המחברים מרכיבים לציין בדבריהם את מצבה המיוחד של קנדה — ארץ רחבת־ימים ודלילת ישוב, שמתקניה הצבאיים מספורים מאוד — אך כוחן של הצעותיהם יפה בכל מקום שהוא.

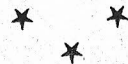
המאמר מתומצת מתוך „ירחון הצבא הקנדי“
("The Canadian Army Journal").

שלוש פעמים — בדצמבר 1952, במרס ובאפריל 1953 — החזיק מוצב זה מעמד המוצב היה כקוץ ממאיר בגאותם של הסינים. רצה רצו ללכוד גבעה זו. "לסת-החזיר" היה "קניינה" של הדיביזיה השביעית. הוא היה חלק ב"תכנית פיתוח קרקעות" ספסרית-במקצת שכללה את המוצב "הזקן-הקרח" ממערב, ואת המוצב "בית-הנשק" שבשלוחה הדרומית של גבעת "עצם ה-T" — ממזרח. שעה שהסינים כבשו את המוצב "הזקן-הקרח", במרס 1953, נראה היה עתידו של "לסת-החזיר" כמפוקפק. "הזקן-הקרח" שלט עליו מעתה, ודרך-הגישה ממערבו, יחד עם המוצבים "האסאקול" ו"פוקאי" שמצפונו וממזרחו, כמעט והשלימו את המעגל סביבו. אבדן "הזקן-הקרח" גרם לשינויים גדולים במרכז קו-ההתנגדות-הראשי של הדיביזיה. בחודש אפריל, בעוד שינויים אלה מתבצעים, תקפו הסינים שוב את "לסת-החזיר" וכמעט וכבשוהו. שתי התקפות-נגד, שנערכו כל אחת בעצמת-גדוד, הצליחו, לבסוף, לסלק את היריב מן המוצב.

המוצב "לסת-החזיר" היה תל-הריסות שעה שנסתים קרב אפריל. חפירות ומחפורות (בונקרים) כמעט ולא היו קיימות, והיה צורך לבנותן מחדש. הגנרל-מיוז ארתור ג. טרודו, מפקד הדיביזיה השביעית, החליט לבנות את "לסת-החזיר" מחדש, ולעשותו, במידת האפשר, בלתי-כביש. התפקיד הנכבד של בנייה-מחדש נפל בחלקו של רגימנט הרגלים ה-17. הסינים התנגדו מלכתחילה לביצוע רעיון זה. היתה להם תצפית על המקום, ומרגמותיהם סבבוהו במעין טבעת. יום-אחר-יום נפלו על הדונמים המעטים של "לסת-החזיר" פגזי ארטילריה ופצצות-מרגמה, משל היריב, יותר מאשר על כל שאר הדיביזיה. היה צורך בכוח-אדם רב כדי לשקם את "לסת-החזיר". תמיד הוחזקה פלוגה על הגבעה. אולם פלוגה זו היתה כה עסוקה במאמץ ההשארות-בחיים, בטיפול בכלי-נשקה, ובשמירה על המוצב מפני התקפות לילה, שלא יכלה לתרום אלא מעט לשיקום. בגלל מתח המאמץ היו הפלוגות מוחלפות לעתים קרובות. חמרי-עץ, תחמושת, מנות-מזון ומים הובלו ל"לסת-החזיר" בכלי-רכב-משוריין-להסעת-גייסות. בגלל הצורך במצב-הכן בלילה, ובגלל המולת-הבנייה במשך שעות היום, קשה היה למצוא מרגוע בשינה.

לילה אחד בחודש מאי ערכו הסינים סיור בעצמה ניכרת על מערך-ההגנה שלנו. תחילה הלמו הם בכל משמרי-חוץ ואח"כ הורידו עלינו מאות פגזי-ארטילריה, ולבסוף ערכו התקפת-גישוש חזקה על שלוחתו המזרחית של המוצב "לסת-החזיר". פטרול-סריקה שלנו, שבקבות הקרב בדק אחרי-כך את השטח, לאור היום, במחסה

(1) על הקורא לזכור כי הביטויים "קו-ההתנגדות-הראשי" ו"קו-ההתנגדות-הראשי" באים בתיאור אמריקני זה כשינויים זהים. — המערך.

עשן, נתקל בדרך מקרה בעמדת-הסתערות סיגית בין "לסת-החזיר" להאסאקול; כינינו אותה "קן-העכבר". מכך למדנו לדעת כי "לסת-החזיר" עמד אצלם על הפרק. ניסינו לגרשם משם. השתמשנו בתותחי 155 מ"מ והוביצרים בני 8 אינץ', הפעלנו התקפות-מן-האוויר ומסע-סריקה של פלוגה — וללא הצלחה. הכל הצביע על כך, שהתקפה סיגית מתרגשת ובה. הדבר היחיד שלא ידענוהו היה — מתי תבוא.

הדבר אירע ב-6 ביולי, פחות משעתים לפני חצות, שבעים-ושמונה יום לאחר קרב אפריל. רעם אש-ארטילרית רעם בבת-אחת בכל אורך חזית הדיביזיה. בעת ובעונה אחת הגיעו הדוחות השונים אל מחפורת-המבצעים של מפקדת הרגימנט ה-17. מסכי-אש ארטילריים כבדים הלמו בגדוד הראשון שעל "לסת-החזיר" ובגדוד השלישי שעל המוצבים "ארי" ו"בית-הנשק".

ההתקפה ההתחלתית פרצה כל מאמץ לעצרה. המחפורות (הבונקרים) וחפירות הקלעים הקדמיות נבדקו אישית על-ידי מפקדי-המחלקות בזמן שבין התחלת ההפגזה לבין הזמן בו הסתער עליהם היריב. המחלקות היו מוכנות. הסיגים הסתערו בעצמה רבה באמצעות צוותים-סער שהוכנו היטב מראש. לכל צות היה יעד מסוים. והוא השתמש בבווקות, במטעני-שקיל ובלהבירים. צוות אחדים השתמשו במקלות גפרית-צהובה, ליצירת אדים-מרעילים, והללו הכריחו את אנשינו לעזוב את הבונקרים.

שרידי-קרב פצועים מסרו על תשע התקפות נפרדות, כל אחת בעצמת פלוגה, במשך הלילה הראשון, גל אחר גל הטיל עצמו כנגד העמדות. זו היתה "התקפת-רניה". התקפה בכוח כזה הפרידה במהרה בין המגינים ובודדה אותם. והם לא יכלו לסייע הדדית, או לתגבר אחד את השני. הקשר בתוך העמדות ניתק חיש-מהר. מחפורת יחידה, שאפשר והיו בה שנים או שלושה אנשים — צריכה היתה לעמוד בפני חיילי יריב מרובים פי עשרה.

שורה של פלוגות וגדודים, בזה אחר זה, לחמו כדי להחזיק ב"לסת-החזיר". הראשונה היתה פלוגה א' מרגימנט-הרגלים ה-17. בשעה 22.56 של ה-6 ביולי החלה פלוגה א' מקבלת אש אבטומטית על החניון של מסיעי-הגייסות-המשוריינים. שהיה סמוך לחפירה הראשית המוליכה לתוך המוצב. בשעה 23.00 דיוחה פלוגה זו כי האיוב חודר לתוך החפירות, וכי הגזרה השמאלית של "לסת-החזיר" נתפסה בחלקה על ידו. מפקד הפלוגה ביקש תגבורת. הסיגים נמצאו סביב למוצב-הפיקוד שלו, ומעליו.

במשך החודש שקדם להתקפה החזיק הגדוד האחראי על גורת "לסת-החזיר", לפי פקודת הדיביזיה, פלוגת-עתודה במצב הכן בתוך עמדה מחופה מאחרי הגבעה 200. פלוגה ב' של הרגימנט ה-17, ששימשה בתפקיד זה, היתה מוכנה וקיבלה

פקודה להתקדם ל"לסת-החזיר". מיקומה כעתודה בקרבת מקום הוא שאיפשר תגבורת-במועד.

זמן מועט לאחר חצות הגיעה פלוגה ב' ל"לסת-החזיר", יצרה מגע עם פלוגה א', ושטפה את העמדות שעל הגבעה. הפלוגה כבשה-מחדש לפחות תשע מחפורות בגזרה השמאלית של המוצב, וטיהרה חלק מהגזרה המרכזית, ליד מוצב-הפיקוד של פלוגה א'. זמן-מה אחרי-כן דיוחה פלוגה א' כי היריב שטף את מוצב "לסת-החזיר". בסוג מעט, ואחר תקף מחדש, אולם הגזרה השמאלית עודנה מוחזקת על-ידי כוחותינו. מדי פעם היו נשמעות תרועות חוצצרה, המכריזות על התקפות הבאות בזו אחר זו. ב-02.35 דיוחה פלוגה א' כי היריב נמצא בחפירות סמוך למוצב-הפיקוד שלה, החפירה הראשית חסומה והסיגים מנחיתים אש בגשק-קל לאורך החפירה. שש-עשרה דקות אחרי-כך ביקשה פלוגה א' תגבורות נוספות. בשעה 03.47 ביקשה פלוגה א' שוב תגבורת כדי להחזיק במחפורות שטוהרו מיריב. זמן-מה לאחר שהחלה ההתקפה, סופח הגדוד השני מרגימנט-הרגלים ה-32 לרגימנט ה-17 כשלידיביזיה זכות מתן-האישור להפעלתו. התמונה מהנעשה על "לסת-החזיר" לא היתה ברורה כלל. איש לא רצה לשלוח פלוגה שלישית לעמדה כה מצומצמת וצפופה.

עדות מצטברת-והולכת הראתה, כי אין זאת התקפת פגע-זיכרת. ההפגזה הארטילרית הוסיפה להיות כבדה ובפעם הראשונה מזה חודשים פגעה לא רק בקו-ההתנגדות הראשי, אלא אף במתקנים-שבועורף. הגנרל טרודו ויתר על ההסתיגות לגבי הפעלת גדוד העתודה שלו.

ממש לפני עלות שחר 7 ביולי, הועמדה פלוגה ה' מרגימנט-הרגלים ה-32, דהיינו — הפלוגה הראשונה של גדוד 2 שלו — תחת הפיקוד המבצעי של הגדוד הראשון מרגימנט-הרגלים ה-17, ושוגרה לתגבר את פלוגה א' על "לסת-החזיר". הלויט-קולונל "רוקי" ריד, מפקד הגדוד הראשון, יצא בעלות השחר ל"לסת-החזיר" ועמו מחלקה מפלוגה זו. עתה היו על הגבעה יחידות-משנה של שלוש פלוגות. שאריתה של פלוגה ה' נשלחה למוצב במשך שעות היום בתוך מסיעי-גייסות-משוריינים. מצב-הדברים דמה לתוהו-ובוהו. אחדות מהמחפורות נלכדו בחזרה, אולם לא היו בנמצא די אנשים כדי להתמיד בהתקדמות, והרגלים היו צריכים להחזיק במחפורות, משנלכדו. פצועים והרוגים מילאו את החפירות והקשו על המעבר דרכן.

קרב גוף-אל-גוף על החפירות והמחפורות של המוצב נמשך כל היום. כוחותינו וכוחות היריב הוסיפו לקבל תגבורת. אש נשק-קל, מרגמות וארטילריה משל היריב, בלתי-רצופה אולם מכוונת יפה, הוסיפה לרדת ללא הפוגה. כוחותינו השתמ-

(*) דהיינו, הגדוד השני הנ"ל, מהרגימנט ה-32, שלפני-כן היווה את עתודת הדיביזיה — המער.

הבמה היתה מוכנה להתקפת-הנגד הלילית. לנוכח תצפית היריב וריכוזי-אש ארטילרית מכוונים שהוכנו עלי-ידי מראש, לא נראתה התקפת-נגד בשעות-היום כבת-ביצוע. הסינים החזיקו במחפורות שבחלקו הגבוה של מוצב „לסת-החזיר“. התהיה משימתה של התקפת-הנגד לכבוש מחפורות אלה ולהחזיק בהן — או לגרוף את הסינים מן הגבעה כליל?

הוחלט על „מסע-שטיפה לילי“. לפלוגה ו' מרגימנט-הרגלים ה-32 נותרו מספר שעות להתכונן למשימה. נערכו תכניות לניצול הפתעה, אשר אפשר ותושג. ולסיוע להתקפה בעזרת הגייסות שעל הגבעה. התכנית שנתקבלה עלי-ידי פלוגה ו' היתה, שהיא תנוע במורד המדרון-הקדמי של הגבעה 347, תצלח את הנחל המתפתל שבבקעה, תנוע אל „שלוחת-ברנינסון“ ומשם — תשטוף את „לסת-החזיר“, ממערב למזרח. מסע-לילי בשורה עורפית אחת, דרך תיל-דוקרני בשטח בלתי-מוכר כלל, תוך חצית בקעה ביצתית ונחל שגאה אחרי גשם כבד, היה כשלעצמו, משימה קשה. אולם נוסף על כך היה על הפלוגה לטפס במעלה המדרון הזקוף של „שלוחת-ברנינסון“, לערוך פניה-בוזית ישרה ימינה, ולהעריך-מחדש להתקפה. בשעה 20.23 יצאה פלוגה ו' מהגבעה 347, ונעה בדרכה לעבר עמדות-היריב שעל „לסת-החזיר“.

בשעה 21.15 דיוח הקולונל ריד על קרב-אש המתנהל בחפירות של כוחותינו ובחניון הרכב-המסיע שעל „לסת-החזיר“. דונה על אש-מרגמות ואש-ארטילרית חזקה של היריב. בינתיים היתה פלוגה ו' עושה את דרכה העקלקלה לקראת המגע. היא עברה את המרחק עד ליעד, 2 או 3 ק"מ, במשך חמש שעות כמעט — והגיעה למחפורות של היריב בלי שהבחינו בה. בשעה 01.35, ב-8 ביולי נכנסה פלוגה ו', כמעט ללא התנגדות, לחפירות המערביות. היא הפתיעה את היריב. הסינים קראו מיד לאש-ארטילריה-ימרגמות מוגברת ולתגבורות נוספות.

ב-01.35 — במגע האלחוט בו דיווח את הנ"ל — נצטוותה פלוגה ו' להפסיק את השטיפה, ולתפוס את השטח הגבוה של „לסת-החזיר“. היא זכתה בכמה חפירות, אולם לבסוף אולו אצלה התחמושת ורימוגי-היד. ב-04.25 דיווחה הפלוגה כי כותרה על ידי היריב. בידי שרידי הפלוגה עלה לסגת במורד צדו הדרומי של „לסת-החזיר“, ומשם פונו הפצועים בעזרת מסיעי-גייסות-משוריינים, ושארית הפלוגה נסוגה דרך הבקעה שבין הגבעה 347 ו„לסת-החזיר“. במשך הקרב של אותו לילה הטיל היריב גדוד נוסף לתוך ההתמודדות על „לסת-החזית“.

אף כי התקפת פלוגה ו' לא הצליחה, עלה בידה בכל-זאת לשבור הסתערות סינית חזקה על החניון שב„לסת-החזיר“ — הסתערות שהגיעה לשיאה כמעט באותו זמן בו התחיל מגע-הקרב של פלוגה ו'. אילו היו הסינים כובשים את החניון — היה המוצב אבוד.

מסיעי-גייסות-משורין — בקרב על „לסת-החזיר“

שו במסיעי-גייסות-משוריינים לפינוי פצועים ולתספוקת. אלמלא רכב זה כמעט ולא היתה אפשרות לקבל תגבורות, כיון שדרך-הגישה היחידה ל„לסת-החזיר“ היתה נתונה באש-המנעה שיטתית של היריב.

בסביבות הצהרים הלכו הגנרל טרודו והקולונל האריס (מפקד הרגימנט) ל„לסת-החזיר“ כדי ללמוד את המצב ממקור ראשון. כתוצאה מאומדן-המצב בו במקום שוכנע הגנרל טרודו כי ניתן לכבוש-מחדש את המוצב כולו.

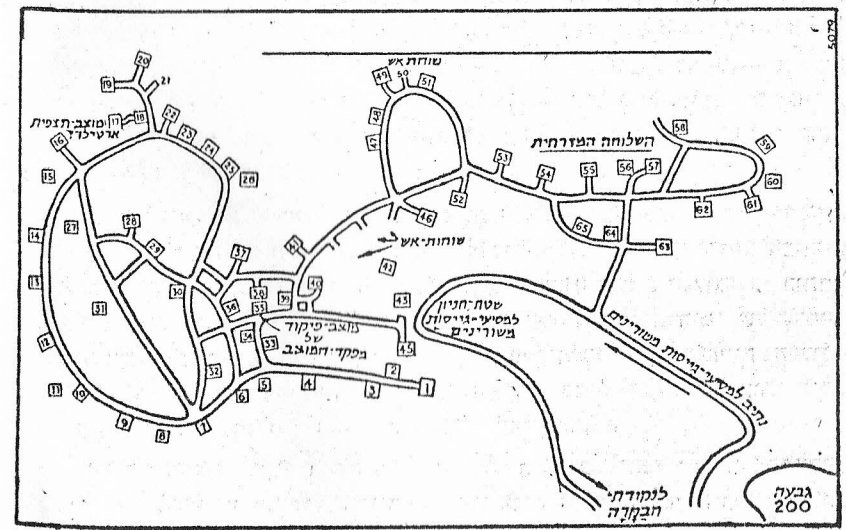
קבוצות משל אנשינו ומשל היריב היו מעורבות זו בזו. תכופות היו עמדות עוברות מיד ליד. במשך שעות היום היו הסינים מקבלים קבוצות-תגבורת בנות 5 עד 10 אנשים כל אחת, וכך חיזקו בהדרגה את כוחם שעל המוצב. קרוב לשעת בין השמשות נראתה מהמוצב-הקדמי שעל גבעה 200 קבוצה משלהם, בגודל פלוגה, כשהיא נעה לעבר „לסת-החזיר“, מימין המוצב המותקף ומאחוריו. אש ארטילרית ואש מרגמות 81 מ"מ כוונה לעבר קבוצה זאת.

הגייסות שבעמדה סבלו מחוסר תחמושת מכל הסוגים. תחמושת נשק-קל הובלה אליהם בתוך מסיעי-גייסות-משוריינים ואבידות כוחותינו פונו על-ידיהם. אש ארטילרית כבדה של היריב הוסיפה לרדת על המוצב, על קו-ההתנגדות-הראשי ומאחוריו. במשך כל הלילה נמשכו על המוצב פעולות ופעולות-נגד, קרבות-אש של נשק-קל ונשק אבטומטי, שהיו מתעוררים מדי פעם ודועכים.

כאשר האיר השחר, נשאר המוצב כמעט כשהיה. שני הצדדים תוגברו, אולם לא עלה לא בידי זה ולא בידי זה לכבוש רבות מן המחפורות שהוחזקו על ידי יריבו. זמן קצר לאחר עלות-השחר קיבל הגדוד השני מרגימנט-הרגלים ה-32 את האחריות על הגזרה.

נערכו תכניות להחליף את שרידי הגדוד הראשון מרגימנט-הרגלים ה-17. במשך היום הוחלפו פלוגות א' ו-ב', פחות מחלקה אחת. את זו, מחלקה ב' מפלוגה א', לא ניתן להחליף בגלל טיב המקום בו נמצאה, והיא נשארה על המוצב. שאר יחידות הגדוד הראשון מרגימנט-הרגלים ה-17, פרט לפלוגה-המסייעת, הוחזרו לעורף הרגימנט לשם רענון והחלפת-כוח. גודד זה, הראשון שלקח חלק בקרב זה, צפוי היה עוד לכך כי יטילוהו לקרב לפני הסיום.

כאשר התברר כי התקפת-הלילה נכשלה, וכי הגייסות שעל המוצב אינם יכולים להתקדם התקדמות של-ממש לשם טיהור, "לסת-החזיר" מחיילי יריב, נדונו

מפה 2: מערכת החפורות והמחפורות של "לסת-החזיר"

צעדים אחרים. בהתייעצות שנתקימה במוצב-הפיקוד של רגימנט-הרגלים ה-17, ב-8 ביולי בשעה 08.00, נסקר המצב מיסודו. השתתפו בדיון הגנרל טילור, מפקד הארמיה השמינית; הגנרל-לויט' קלארק, מפקד הקורפוס הראשון; הגנרל-מיור טרודו, הוא מפקד הדיביזיה השביעית; הקולונל האריס, מפקד רגימנט-הרגלים ה-17, והמיוור ג'וזף גובל, מפקד הגדוד השני מרגימנט-הרגלים ה-17. הגדוד שעליו הוטל לערוך את התקפת-הנגד הבאה, נתקבלה החלטה להנחית התקפה בשתי פלוגות לאור-היום, בשעות אחר-הצהריים. להתקפה תקדם אש-מכינה של 20 דקה על העמדות, ואילו על מוצב-תצפית של היריב שעל הגבעות מסביב, יוטל מסך-עשן מסוגר. האש-המכינה היתה צריכה לשתק את עמדות המרגמות והארטילריה של היריב. הגייסות נועדו להגיע במשאיות עד אל נקודת-הבקרה הקדמית (עיין מפה 1). פלוגה ז' תקוף את צדו המזרחי של המוצב, "לסת-החזיר" ותכבוש שטח-גבוה, מקו-התחלה שבמדרון-הקדמי של הגבעה 200. פלוגה ה' נועדה לנוע לאורך ערוץ הנחל שבמדרון העורפי של הגבעה 200, לתקוף במעלה צדו המערבי של "לסת-החזיר", ולהתחבר עם פלוגה ז' על הגבעה. הוצאו הוראות חמורות לגייסות להשאר מחוץ לחפירות עד היותם על יעדם ממש.

ההתקפה, שהחלה בשעה 15.40, נתקלה באש-תופת של היריב. שתי הפלוגות התמידו בתקיפות ובמרץ בהתקפותיהן לעבר היעד, עד אשר נפגעו רבים מקרב המפקדים. תנופת ההתקפה נשאה חלקים משתי הפלוגות קדימה, כמעט עד ליעדים. בשעה 18.00 בלם אותן מטר אש-הארטילריה והמרגמות הסיני, וכן אש הנשק-הקל שניתכה מתוך המחפורות.

מזג-האוויר, שהציק עוד בהתחלת ההתקפה, נשאר קודר והשמים היו מכוסים עננים. חיל-האוויר שלנו היה על כן משותק. האש הנגד-סוללתית לא הצליחה לאכזר את כל עמדות-התותח החדשות אשר כוננו הסינים כדי לסייע להתקפתם. האמת היא, כי אף לא יכלה להשיג זאת. אינך יכול לשתק מאות מרגמות ותותחים היורים על פיסת-שטח מוכרת היטב, אשר עליה טיוחו במשך ימים רבים. הפתרון היחידי הוא זה שבספר-השימוש הרשמי — התקפת-הסחה לתכלית פיצול האש. רק גייסות מועטים תקפו אי-פעם דרך אש-מרוכזת מעין זו. סילוקה של עצמת-היריב היא תנאי-מוקדם הכרחי להצלחתה של התקפה נגד עמדות המוחזקות בכוחות ניכרים.

ההתקפה לא נכשלה אלא כחוט-השערה, ואיש לא חשב כי בכך נגמר העניין. בהתייעצות-הפיקוד שבבוקר המחרת נתקבלה החלטה ארעית להחליף את הגדוד השלישי של רגימנט-הרגלים ה-17, שהיה מוצב בגזרתו הימנית של הרגימנט. במקרה ותכשל התקפת הגדוד השני — יוטל על הגדוד השלישי לערוך התקפה-בטרם-שחר ביום המחרת. גודד זה החזיק במוצב "ארי", "בית-הנשק", שהיה פגיע לא פחות מ"לסת-החזיר", ושנמצא על בליטת הגבעה "עצם ה-T". כדי להשתמש

בגדוד השלישי על מוצב „לסת-החזיר” היה צורך להוציא שתי פלוגות שלו מתוך הקו. היה זה מסוכן מדי להחליף את הפלוגה השלישית, פלוגה י"א — שישבה על מוצב „בית-הנשק”, החשוף והנתון להתקפות תכופות — בעיצומו של קרב על המוצב השכן.

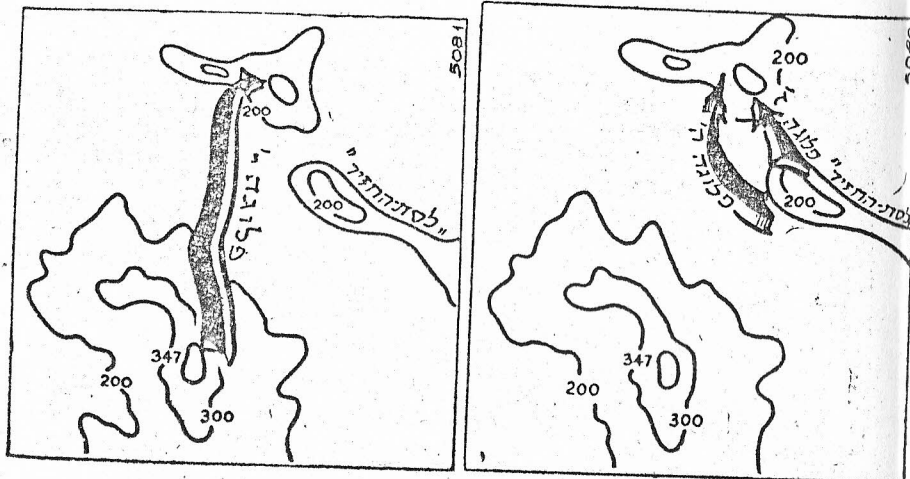
השתתפות הגדוד השלישי בקרב „לסת-החזיר” החלה עם החלפת פלוגה ט' שלו ע"י הפלוגה-המקובצת הראשונה מרגימנט-הרגלים ה-17. ההחלפה הושלמה לשעה 17.30, ב-8 ביולי. בשעה 18.05 קיבלה פלוגה י' פקודה לגעש לשטח-כינוס ליד נקודת-הבקרה שבדרך אל „לסת-החזיר”. המיור קוסטיגן, מפקד הגדוד השלישי, התייצב לפני הקולונל האריס (מפקד הרגימנט) בשעה 18.20, וקיבל ממנו תדריך על מצב העניינים. בשעה 22.30 נצטוו המיור קוסטיגן להכין התקפת-נגד על „לסת-החזיר” בשתי פלוגות: היה עליהן להגיע ליעדן עם אור-היום הראשון.

תוכנן לשלוח את שתי הפלוגות על-פני הערוץ שמימין לגבעה 200, ומשמ מערבה, לאורך מרגלותיה של הגבעה 200 — ואל „לסת-החזיר”. נתיב זה נבחר כדי להמנע מריכוזי-האש הנמרצים של ארטילריית היריב ומרגמותיו, אשר ידוע היה כי מכוונים הם לבקעה שמדרום ל„לסת-החזיר”. היות ופלוגה ט' הגיעה במאוחר, הוחלט לשלוח את פלוגה י' קדימה ראשונה, כך שאפשר יהיה להבטיח כי עדיין תהיה מצויה חשיכה לחיפוי על התנועה בדרך ל„לסת-החזיר”. הפלוגה עזבה את עמדת-ההתקפה בשעה 03.00, וחצתה את קו-ההתחלה ב-03.15.

עוד בטרם עזבה פלוגה י' את שטח הכינוס, הגיעה פלוגה ט' וחצתה את קו-ההתחלה בעקבותיה. שתי הפלוגות נעו לאורך הנתיב ופתחו, בשעה 04.15, בהסתערות על העמדות המוחזקות בידי-יריב, שבאזור-התקדמותן, משהרגיש היריב בהסתערות פתח מיד בריכוזי אש-ארטילרית ואש-מרגמות נמרצים על יחידות-הגושנה המסתערות והסב לשתי היחידות אבידות כבידות. הלחימה הפכה במהרה לשורה של פעולות קטנות, מבודדות, של מספר אנשים נגד מחפורת אחת או שתיים. רבו האבידות בקצינים. בשעה 09.00 נשארה פלוגה ט' עם קצין אחד, ופלוגה י' — ללא קצינים כלל. תנופת ההסתערות אבדה משנהלמו האנשים קשות, לבסוף, על-ידי ההפגזה הכבדה. גם התקפה זו השתייכה לסוג של „מה-שהיה-יכול-לקרות”. רק זמן מועט היה מצוי לתדריך ולהכנות. כגלל התמצאותם הבלתי-מספקת של הגייסות, שנבעה מכך, לא הצליחה ההתקפה להבנות מהנתון הטוב ביותר שעמד לרשותה — ההפתעה. בהאר היום נתפשו הגייסות, כשהם חשופים, בתוך אש-יריב קטלנית. הפיקוד על שרידי פלוגות אלו עבר לידי המיור גובל שעל „לסת-החזיר”. מעתה פרש את סמכותו על פלוגה ה' מרגימנט-הרגלים ה-17, ועל חלקים מתוך הפלוגות ו, ז, ח, ט, ו-י של רגימנט-הרגלים ה-17.

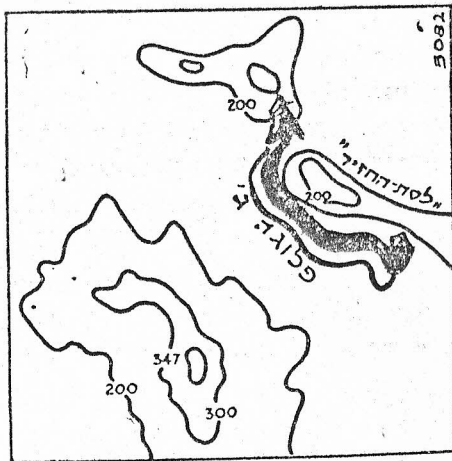
אור היום הביא אתו את השמש, ואת החום המחניק, מים הפכו להיות מצרך

יקר-מכל. התקפות-מך-האוויר על נתיבי תגבורת ותספוקת של היריב, ואפיסת הכוחות מהתנגשות-קרב ממושכת ורצופה, הניחו מקום לסברה, כי אפשר והסינים יהיו הראשונים שימשכו את ידם מהקרב. בהתאם לסיכוי זה תוכננה התקפה נוספת. התקפה מרוכזת, מן השלוחה המזרחית אל עבר פטמת קו-הגבעה, נראה היה כי אולי תוכל להטות את כף-המאזנים. בתקוה שתשיג זאת, נתקבלה החלטה להניע את פלוגה ג' מרגימנט-הרגלים ה-17 אל „לסת-החזיר”, בתוך מסיעי-גייסות-משור-יינים, כדי שתתפרס להתקפה מתוך חפרות שבשלוחה המזרחית. מאז תחילת הקרב, שהתה פלוגה ג' על הגבעה 200, ותחילה היה צורך להחליפה בעמדה היא. על מנת לאפשר זאת, היה צורך לבצע כמה החלפות אחרות בקו. הסינים הגבירו את אש הארטילריה בשעת ביצוע העתקת הפלוגה. האבידות שנגרמו לפלוגה אגב-כך, נוסף לתשישות שבאה כתוצאה של המצאות תחת מסך-אש ארטילרי ובחום גדול

מפה 3 התקפת הגדוד ה-2 של הרגימנט ה-17 (עמ' 9)
מפה 4 התקפת פלוגה י'

במשך שלושה ימים, הפחיתו מכוחה הממשי של הפלוגה בקרב, ואף-על-פי-כן, לאחר שהגיעה הפלוגה ל„לסת-החזיר” ולקו-ההתחלה שלה, זכתה בכמה זכיות של ממש. היא טיהרה את רובה של השלוחה הימנית בטרם ירדה חשיכה. היתה זו המוצלחת ביותר שבהתקפות-הנגד שנערכו עד אז. המצב על „לסת-החזיר” בליל ה-9/10 ביולי לא היה בהתאם לספר-השימוש הרשמי. היו שם שרידיהן של הפלוגות ה, ה, ז, ח, ט, ו-י מרגימנט-הרגלים ה-17.

התקפת פלוגה ג'
(ראה עמ' 15)

תכניות אלו נמחו ובטלו. בהצות, בה בשעה שפלוגה ט' מרגימנט-הרגלים ה-32 הגיעה מאחורי הגבעה 200, הנחיתו הסינים שורה של התקפות על "לסת-החזיר", אשר נמשכו עד להאר השחר. בעת ובעונה אחת הופגזו קו-ההתנגדות הראשי ודרכי-הגישה למוצבי-הפיקוד של הגדוד. התכניות לביצוע ההחלפה נדחו עד שיובהר המצב על "לסת-החזיר". קציני-תצפית-קדמיים רבים, מאלה שעל "לסת-החזיר", לא עוד היו קשורים עם מפקדי הרגלים שלידם נועדו לפעול. קת"קים המצוידים במכשירי אלחוט רבי-עצמה, יכלו להעביר ידיעות לעורף היטב יותר מאשר הרגלים. כמעט אי-אפשר היה לשבץ-יחד תמונה מסתברת מתוך קטעי הדברים שהתקבלו מדוחות כה רבים, ולעתים אף סותרים.

פלוגה ט', שכונסה לשם ביצוע ההחלפה, נשלחה ממש לפנות-שחר במסייעי-גייסות-משוריינים, עם הוראות לתגבר את הגזרה הימנית הנתונה תחת איום. אולם משהגיעה לשם נעלם האיום. ההחלפה נמשכה. פלוגה י' מרגימנט-הרגלים ה-32 נטלה את האחריות על מחציתה השמאלית של הגבעה, ופלוגה ט' — על הימנית. במשך כל היום העבירו מסייעי-הגייסות-המשוריינים חיילים אל המוצב, תחת אש בלתי-פוסקת, והחזירו ממנו חיילים תשושים. בשעה 18.00 היו הכוחות האמריקאיים היחידים שנשארו על "לסת-החזיר" הפלוגות ט' וי' מרגימנט-הרגלים ה-32.

בליל ה-10/11 ביולי הלמו הסינים שוב. הקול-לויט' טיילור, שפיקד על הגדוד השלישי מרגימנט הרגלים ה-32, נטל את הפיקוד על "לסת-החזיר". אבדו

ופלוגה ה' מרגימנט-הרגלים ה-32, כולן תחת פיקודו של המיור גובל. השליטה הפכה קשה במידה בלתי-רגילה בגלל העדר סגל-מטה, בגלל אמצעי-קשר דלים או העדרם הגמור, ובגלל היות מחפורות סיניות מעורבות בתוך אלה של כוחותינו. נוסף על כך, שהו שם רבים מהאנשים במשך ימים מספר, כשמסביבם הרוגים ופצועים שלא ניתן היה לפנותם.

נערכו תכניות לבצע החלפה של כל השוהים במקום, וכן פינוי של ההרוגים והפצועים, במשך יום ה-10 ביולי. הן ההחלפה והן הפינוי נועדו להתבצע בעזרת מסייעי-גייסות-משוריינים. על הגדוד השלישי מרגימנט-הרגלים ה-32 הוטל להיות המחליף, ולהכין את מוצב "לסת-החזיר" להתקפת-נגד-במלוא-ההיקף של הגדוד הראשון מרגימנט-הרגלים ה-32, ב-11 ביולי — התקפה זו תסתייע, אם תאשר זאת מפקדת הארמיה, על-ידי התקפת-הסחה בעצמת גדוד על המוצב השכן "הזקן הקרח".

קרב "לסת-החזיר" — מסייעי-גייסות-משורין מחלץ פצועים

נקה לך שדה-אש -
אך מזו ההסוואה אל תגרע!

מוצב-קדמי בשדה-תירס

מחלקה במערך-הגנה דליל

מאת הגנרל-מיוזר (בדימוס) ה. קיסל

מאז שעות-הבוקר המוקדמות של 31 באוקטובר, 1943, נמצא הגדוד הראשון של רגימנט הרגלים ה-683 מתקין עצמו להגנה — כשהוא נשען בשני אנפיו אל גורות-הגנה של יחידות אחרות — בחלקו האמצעי של „ראש-הגשר של ניקיפול“.

קו-הלחימה-הראשי של המערך הגרמני השתרע לא הרחק לפני הישוב ויאָלונאָיה וחזיתו — כלפי דרום-מזרח. מוצב-הקרב הוצבו קדימה יותר על קפלי הקרקע המוגבה. המשתרע לאורך קו-הלחימה-הראשי ובמקביל לו, ובמרחק של כ-2000 מ' ממנו. אף כי „קו-הרכס“ של אותו קפלי-קרקע אינו מתבלט כלל באופן שאפשר להבחין בו, איפשר הוא בכל-זאת להשקיף על-פני קילומטרים רבים של שטח היריב התוקף, שנע בעקבות הגרמנים הנסוגים, אשר את הופעתו הכרח היה להביא בחשבון כבר בלילה המשמש ובא.

מתפקידם של מוצב-הקרב היה להבטיח את בניתה הבלתי-מופרעת של עמדת-ההגנה העיקרית ולמסך למשך זמן ארוך ככל האפשר, בפני היריב, את מקום-המצאה המדויק, משום כך הוטל עליהם להתגונן, לסגת הותר להם, על-כן, רק על פי פקודה, ואת הזכות למתן פקודה כזו שמר לעצמו מפקד-הרגימנט, אשר מוצב-הפיקוד שלו היה בויאָלונאָיה. מוצב-הקרב היו מותקנים, בצורת „נקודות-משען“, לאורכו של קפלי-הקרקע. מדי 1000-1500 מ' נמצא מוצב-קרב-נקודת-משען שכזה. את פלגות-המצב בשביל אלה העמידה פלוגת-הרובאים השלישית של הגדוד הראשון, שלא הועסקה בעמדת-ההגנה העיקרית גופא, ואשר הוגברה ע"י כלי-נשק-מסייע-כבד אחדים.

על נקודת-המשען א', שבכנף הימנית של הגזרה, פיקד לויטננט. פלגת-

(1) בצדו המזרחי של הזרם התחתני של נהר הדיניאָפר. — המער.

לנו כמה מחפורות נוספות, אולם, עם האר היום, היינו עדיין מחזיקים בעמדות של-ממש על המוצב.

לשבת מלאו חמישה ימים לקרב הגועש. חמישה גדודים הוטלו למאבק כדי לזכות-מחדש בשליטה המלאה על מוצב-קדמי שנועד להחזקה על-ידי פלוגה, ואותה שעה היה ידוע כבר כי הסינים הטילו לתוך קרב זה דיביזיה שלמה.

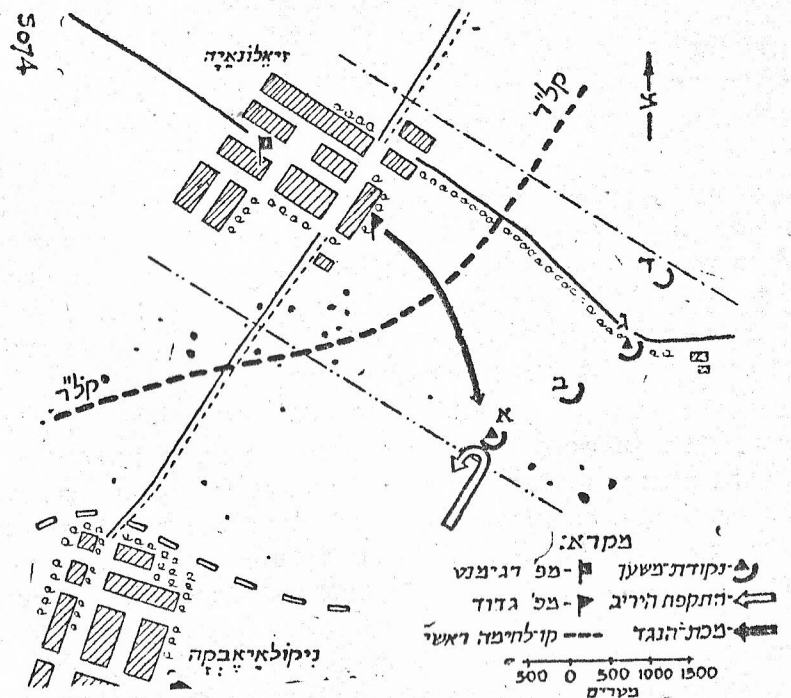
התיעצות-פיקוד נוספת קוימה במוצב-הפיקוד של הדיביזיה השביעית. מפקד הארמיה השמינית הודיע, מתוך אי-רצון, על החלטתו לסגת. קרבתה של שביתת-הנשק, וגורמים אחרים שלא היו ידועים לאנשים אשר שמו את כל מעייניהם בקרב מר זה, הם שעמדו מאחרי החלטה קורעת-לב זו. לנטוש-מרצונך אותו דבר, אשר כה רבים הקריבו חייהם כדי להחזיק בו — זו פקודה שלא קל היה לבצעה.

תוכננה נסיגה לאור-היום בתוך מסייעי-גייסות-משוריינים, וכך בוצעה. הקולונל ריד תיאם נסיגה זו ביד-חרוצה, תכנית אש-מסייעת, שתוכננה בקפידה, הקטינה את הפרעת היריב עד למינימום, בשעות המאוחרות של אחר-הצהרים הוצאו רוב הגייסות, כולל הפצועים. אנשי-הנדסה יצאו למוצב לזרוע בו מטעני-הריסה. עם שקיעת החמה נעזב „לסת-החזיר“ והחלה „מחיקה“ שיטתית של המוצב על ידי אש ארטילרית ומהלומות-מך-האוויר.

המצב כללה שתי כיתות-רובאיות בנות שמונה אנשים כל אחת, צות של מקלע-בינוני, שני רצים וחולית-אלחוט לקשר עם הגדוד. מלבד אלה נמצאו בנקודת-המשען קציני-תצפית-ארטילרית קדמי ואלחוטאיו. מוצבי-הקרוב ביותר של הרגימנט השכן מימין נמצאו במרחק של כ-1500 מ' דרום-מערבה; השכן משמאל היה נקודת-המשען ב' משל אותו הגדוד עצמו, שהיתה מרוחקת למעלה מ-1000 מ'.

נקודת-משען א' — היתה ראות מצויינת לכל הכיוונים. אולם היא נמצאה בתוך שדה-תירס ענקי, אשר קניו, שהגיעו עד לחזה ושהיו מיובשים למחצה. הסתירו לכל עבר את שדה-האש.

הלויטנט עמד, איפוא, קודם כל בפני המשימה הקשה — להתקין את שדה-האש. ברם, "להשכיב" לגמרי את כל הצמחים על פני שטח גדול — זוהי עבודה, שספק אם ניתן לבצעה בזמן הקצר העומד לרשותו. ולא זו בלבד — אילו היו

הגרמנים יוצרים את שדה-האש בדרך זו, כי אז היו מאפשרים להבחין בנקודת-המשען כבר ממרחק רב ביותר, ולהתגבר עליה באמצעות אש נתונה-לתצפית. באופן זה היו שמים-לאל את המשימה שהוטלה על מוצבי-הקרוב. ביצועה של משימה זו הצריך אמנם ראות טובה למרחק רב, ואפשרויות-פעולה מרחיקות-לכת לארטיילריה, אבל תכלית המשימה חייבה כי מיקומה המדויק של נקודת-המשען ישאר מוסתר זמן רב ככל האפשר, כדי שאפשר יהיה, מדי-פעם, להלום במפתיע ביריב המתקדם. אולם לשם כך הרי אין נשק-הרגלים הקל זקוק לשדה-אש גדול במיוחד.

הלויטנט הורה, איפוא, רק לדלל את מטע-התירס ברדיוס של 300 מ'. כן הותקנו שדות-אש ארוכים יותר לירי-אוגף בכיוון אל השכנים. שטח-העמדה עצמו דולל אף הוא. אולם בקרבת עמדות-האש הבודדות הושארו די קני-תירס, על-מנת שתובטח לרובאי היריה או הצופה הסואה טובה. מובן, שאין להכביד במידה מוחשית כלשהי על הירי עצמו. אכן, כל השאלות הכרוכות בשדה-האש או בהסוואה מצריכות תמיד שיקול-דעת מדוקדק.

בעיה קשה אחרת נבעה מן העובדה, כי נקודת-המשען נמצאה בשטח שהיה עביר ביותר לשריון, כי לרוסים היו טנקים חדשים, וכי ציודם של המתגוננים בנשק חודר-שריון היה דל ביותר. לא היה למוצבים אלא סיכוי קלוש מאוד לזכות בהבטחה באמצעות תותחים ב"ט. אך גם לא היו להם כל אמצעים ב"ט לחימה-מקורב. המוקשים הב"ט המועטים היו נחוצים בשביל קרי-הלחימה-הראשי. ועל "אגרופי-השריון" החדשים שמוע שמעו אמנם, בהודמנות, אבל טרם זכו לראותם. לא היתה ברירה, איפוא, אלא לדלל מאוד את פלגות-המצב של נקודת-המשען ולהפעיל את רוב אנשיה מתוך "שוחות-מחפה בפני טנקים". למזלם, היתה הקרקע הכבדה מתאימה להתקנתן של השוחות הללו. תחתיתן של שוחות אלו מרובעת, קירותיהן נחתכים במאונך בתוך הקרקע, ועמקן היה כזה שיש בו עדיין כדי לאפשר להציב בגדת השוחה את כלי-הנשק להפעלה. כל אחת מהן מיועדת לשני אנשים. יכולים טנקים לעבור מעליהן, מבלי שיגרמו נזק לחיילים שבתוכן. מן ההכרח, כמובן, שלא יבחינו בהן מקודם. על כן, אין לגלותן לעין יריב ע"י השארת אדמת החוליה לידן. את האדמה שנחפרה מתוכן הכרח לסלק למקום אחר איזה שהוא, שבו היא אינה מתבלטת; בין השאר אפשר להשתמש בה להקמת מתקני-דקמה.

הרוסים נתגלו תמיד כחרוצים במידה בלתי-רגילה במלאכת כינון-עמדות ובהסוואה. בעמדותיהם אפשר היה להבחין אך בקושי, או שאי-אפשר היה להבחין בהן כלל; בעוד שאלה של הגרמנים היו לרוב גראות-למרחוק.

שתי הכיתות הרובאיות מוקמו בצורת חצי-מעגל, ברדיוס של קרוב ל-100 מ', הפתוח לאחור, וחזיתו — כלפי דרום-מערב, דרום ומזרח. המרחק בין שוחות-מחפה ב"ט אחת לחברתה היה 40 מ', בממוצע. קציני-התצפית-הארטילרית התחפר

על-גבי גבשושית הבולטת אך מעט, בטבור חצי-המעגל. מכאן הורה הלויטנט לחפור חפירת קשר אחורנית, עד אל מקום-מחפה, שבו התקינו הרצים והאלחוטאים את עמדות-האש שלהם, בעלות שדה-האש כלפי העורף וכלפי האגפים, על המקלע הבינוני הוטל בראש וראשונה לשלוט ב"שדרות-האש" האוגפות, ע"י ירי לפרצות אלו. עמדות-האש שנועדו לכך כמעט ולא נראו מלפנים, ואפשר היה להגיע אליהן מתוך חפירת-הקשר. היות והיה מחסור בתיל דוקרני, ואף תיל רגיל לא היה בנמצא, נאלצו המגינים לותר על מתיחת מכשול-ממעידי מסביב לנקודת-המשען. את הימים והלילות, בהם כבר היה שורר קור של ממש, היו החיילים מבלים בחוץ. יריעות-אוהל שהונחו על-גבי שוחות-המחפה הניט ועל גבי חלקים של קטעי-החפירות היו משמשות כמגן בפני הקור והגשם, וברוב-זמן גם להסואה במקרה הופעת מטוסי-היריב. להיות נתון זמן ממושך לפגעי מזג-האוויר הגשום, לקפוא מקור, להיות משולל כמעט אפשרות לישון — פירושה של אלה בלבד, ואף בלי המתיחות הנפשית של הקרבות, הוא מעמסה גופנית ורוחנית בלתי-רגילה. על ההייל הרגלי הגרמני שנלחם ברוסיה היה לעמוד בכל אלה במשך חודשים ושנים. כל עוד היה מסוגל לקרב לא היתה לו לרוב קורת גג מעל לראשו, ולשכב במטה היה זוכה אך בחזרו למולדתו.

כבר בערב 1 בנובמבר הוקם בנקודות רבות של חזית ראש-הגשר מגע עם היריב. הישוב ניקולאייבקה, אשר נועד להשאר כלול בקו מוצבי-הקרב, נפל בידי היריב כבר באותו הלילה. מוצבי-הקרב השכנים מימין הוסגו אחורה — תחילה מרחק-מה, ולבסוף לגמרי — כאשר היריב, שנתמך לרוב ע"י הטנקים — החל לתקוף מתוך ניקולאייבקה את קו-הלחימה-הראשי של הרגימנט השכן. מוצבי-הקרב של הרגימנט 683 נמצאו מאז עמוק בתוך שטח היריב, כשאגפיהם חשופים; כבר מראשית נובמבר היו נתונים כמעט מדי יום ביומו להתקפות כוחות רגליים רוסיים, אך בשום מקרה לא עלה בידי אלה לכבוש אף אחת מנקודות-המשען.

ב-6 בנובמבר לפני הצהריים הבחינו הרובאים אשר בכנף הימנית של נקודת-המשען א' בתנועה בתוך שדה-התירס. הם הבחינו בחיילים; יריות-רובה אחדות גרמו להעלמן של הדמויות החומות. יתכן ולא היו אלה אלא פלגת-סיוור. כעבור זמן מה החלה אש ניתכת על נקודת-המשען. בתחילה נפלו אך קליעים בודדים. לאחר מכן גדל מספרם ולבסוף התפוצצו הפצצות בזו אחר זו. כל הפגיעות היו בתוך שטח נקודת-המשען ולרוב — במרכזו. וכבר היו נפגעים ראשונים; גם הלויטנט נפצע.

קליעי-רובה שרקו מעל לעמדה כל אימת שהמתגונן היה מגלה תנועה כלשהי. שדה-התירס שלא ניתן לצפות דרכו, לא איפשר לראות היכן מוצבים צלפים. ההרגשה היתה כאילו ירו עליך מכל עבר.

לפתע — שאו-קרב חזק בכנף הימנית. תת-מקלעים מטרטרים ורימוני-יד מתנפצים תוך הלם עמום. תנועה ושאת, "הוכה!" הרוסים תוקפים. כל מי שהיה לו שדה-אש לעבר ימין — ירה. גם המקלע-הבינוני הוצב לעמדת-הפעלה. הוא ירה אש רצופה אל בין קני-התירס, עד שלא ניתן עוד להבחין שם בכל תנועה שהיא. היות ואש המרגמות שככה אף היא, סבור היה הלויטנט כי התקפת היריב נהדפה.

ברם, הרגיעה היתה קצרה. יריות-הרובים התחדשו — ממרחק קרוב יותר. כל מי שהוציא את ראשו מהמחפה, כדי לצפות או לירות, הסתכן בפגיעה בראשו. אולם למרות זאת, דוקא אז הכרחי היה להשמר ולצפות היטב! בשתי שוחות-המחפה שבקצה הימני ובקפלי-הקרקע הקטן שמאחוריהן הופיעו כובעי-פרוה. הרוסים פרצו-פנימה.

רימוני-יד עפו מן הכא אל התם ומן התם אל הכא. התנפצו קולות יריות-רובים וצרוות-האש של מקלעים ותת-מקלעים. קרב-האש התפתח בטוח קרוב ביותר. אולם עד מהרה התחילו החיילים לקמץ ברימוני-יד, ואילו את המקלע-הבינוני החזירו למחפה, כי היות מטרה גדולה מדי בשביל יריב שנראה אך בקושי. המקלע הוסר מן הכן, כדי להשתמש בו כבמקלע קל. קצין התצפית הארטילרית לא יכול עוד, מחמת קוצר המרחק מן היריב, להפעיל את אש התותחים. במצב זה צריך היה שימצאו לרשות חיל-הרגלים מרגמות בנות 50 מ"מ או רימוני-רובה. אולם הראשונות כבר לא נכללו בתקן, ואילו האחרונים טרם הונגחו.

בשביל מכת-נגד לא היו הכוחות שבנקודת-המשען מספיקים. ואף ספק הוא אם היה לה סיכוי להצליח, בשל מחסור בכלי-נשק שהיו עשויים לפגוע ביריב בתוך המחפים שלו. הפגיעות בראשים — התרבו.

היות ואצל הלויטנט התעורר נוסף על כך הרושם, כי הרוסים מעתיקים-עצמם ימינה-יותר, כדי להסתנן שם ולתקוף את נקודת-המשען מהעורף, דיוח באלחוט על המצב הנואש, וביקש אישור לפינוי. ברם, מפקד הרגימנט ציוה להוסיף-ולהתמיד להחזיק בעמדה בכל נסיבות שהן. זמן קצר לאחר מכן הגיעה ההודעה, כי הנה נערכת מכת-נגד כדי להקל על הלחץ.

מפקד הרגימנט ידע, כי העזרה דרושה בדחיפות וכי אין להפסיד זמן. הוא קיבל את הסכמת מפקדת-הדיבזיה כי שני תותחי-סער שנודמנו במקרה לויא-לונציה יועמדו תחת פיקודו. את אלה שלח מיד אל מוצב-הפיקוד של הגדוד הראשון וציוה על המג"ד להוציא את מחלקת העתודה שלו בעצמת שתי כיתות. ביחד עם שני תותחי-הסער, למכת-הנגד: "יש לחלץ את נקודת-המשען א' ולהדוף-לאחור את היריב".

(י) היינו — כנראה — שמאלה, לפי המערך הרוסי. — המערך.

„פטרול ה־Y" מנקודת־מבט אחרת

מאת הקפטן פ. מ. מאטום

המאמר „פטרול-מארב-לילי", מאת הקול-לויט ג'ורג' ג'וסקאליאן, ראוי שיעירו עליו. אני מכיר היטב סוג זה של מבנה-פטרול, וחש עצמי מוסמך לומר משהו באשר לתכליתיות.

הערת הבקורת הראשונה שלי ביחס למבנה ה־Y, כפי שתואר ע"י הקול-ג'וסקאליאן, היא לגבי גודלו של הפטרול. ספר-שימוש-של-שדה בענין הפטרולים קובע: „פטרול מורכב ממספר האנשים המינימלי הנדרש לביצוע משימתו. פטרולים גדולים — קשה השליטה עליהם. אין הם נעים מהר, והם מקימים רעש אגב תנועה. ככל שיקטן הפטרול — כן יקל לשלוט בו וכן מהירה יותר תהיה תנועתו". שלושים ושניים איש, והנשק-המסייע שאתם, יכולים, ללא ספק, לטפל בפטרול-אויב קטן, יהא המבנה בו הם ערוכים אשר יהא — ובלבד שמבנה זה מתוכנן, ומוצא-לפועל, היטב. האמנם כל אותם האנשים היו נחוצים באמת? או שמא היה זה נסיון ליצור עדיפות מספרית על האויב — אויב, שעיקר כוחו התבטא במספרים, יותר מאשר ברוח-תוקפנית ובכושר-תושיה?

בניגוד למה שנאמר במאמר הנדון, אין מבנה ה־Y לפטרולים גמיש ביותר. היזמה אובדת משפורסים יחידה במבנה, או לאורך קו, השליטה טובה למדי כל עוד לוחם הפטרול מתוך מערך ה־Y שלו, אולם כל תנועה של הפטרול מבטלת אבטומטית את יתרונות הלחימה מתוך מבנה מתוכנן-מראש זה. עריכת אנשי כל כיתה בשורה אחת עושה את השליטה של מפקדי הכיתות קשה כלשהו. דבר זה נכון במיוחד, מששורבים את המבנה המקורי ע"י שמעתיקים ממקומה קבוצה אחת, או יותר, כתוך הפטרול. אין להשיג גמישות-אמיתית, אלא אם כן יכול מפקד הפטרול להעתיק במהירות את האש, או את האנשים, כדי לקדם פני כל מצב שינצר.

אין אני יכולים להתעלם מהקושי שבחילוף „פטרול Y" מתוך קרב-אש המתנהל נגד כוח עדיף, יש לשקול את הקושי שבהנעת פטרול גדול מתוך עמדתו מבלי

(*) נתפרסם ב„צקלון" מס' 25 — המערב.

לאחר כשעתיים של קרב קשה וציפיה מלאת-חרדה שמעו החיילים שבנקודת-המשען את טרטור המנועים והזחלים. הם ראו את תותחיה-הסער מגיחים ועליהם רובצים רובאים ממחלקת העתודה. עוד מאות מטרים אחדות ותותחיה-הסער יגיע אל נקודת-המשען.

זמן קצר לאחר מכן הבחינו גם הרוסים בכנת-הנגד המתקרבת. אדם אילצה את הרובאים לקפוץ מעל כנייה-תותחיים. הם המשיכו בהתקפה רגלית. הקליעים שנורו ע"י הרוסים מרובים נ"ט בודדים לא יכלו להזיק לתותחנים בעלי השריון החזק. מזלם היה שהיריב טרם הביא תותחנים נ"ט כבדים.

ההכרה כי עליהם לעמוד חסרי-מגן אל מול תותחיה-הסער עוררה את הרוסים לפנות את עמדותיהם ולהמלט במנוסה בכיוון דרום-מערב, כשאש חיילי נקודת-המשען והתותחנים רודפת אחריהם. תותחיה-הסער התגלגלו עוד על פני כברת שטח בעקבות היריב הנסוג, עד שנתקלו באש-תותחנים נ"ט, שהגיעה מעמדה אשר הוקמה ע"י הרוסים מזרחה לזיאלונג'יה.

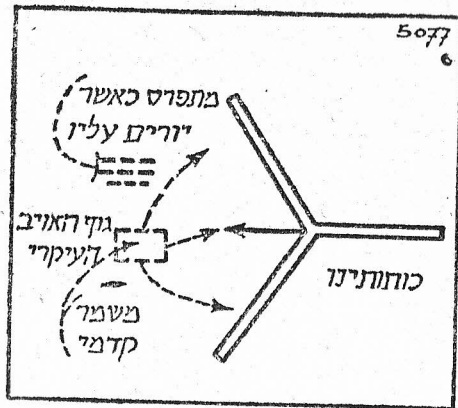
מחלקת-העתודה ופלגת-המצב של נקודת-המשען ניצלו את המבוכה שנשתררה עתה אצל היריב, ושיפרו את שדה-הירי בכיוון הדרום-מערבי. לאחר-זאת החליפה מחלקת-העתודה, בהתאם להוראות, את פלגת-המצב. הפצועים הועמסו על תותחיה-הסער, והללו חזרו, יחד עם החיילים שהגנו עד עתה על נקודת-המשען, לזיאלונג'יה.

הרוסים לא הוסיפו עוד לתקוף את נקודת-המשען א', אולם כנגד נקודת-המשען של מוצבי-קרב אחרים פעלו לעתים קרובות באמצעות פטרולים בעוצמה לוחמת. אמנם אלה נהדפו תמיד. רק נקודת-משען אחת, אשר הותקפה ע"י כוחות רגליים חזקים, היה הכרח להסיגה מרחק-מה לאחר. לזכותה של ההחזקה העקשנית במוצבי-הקרב יש לזקוף את העובדה כי ניתן היה לבנות ולטפח היטב את עמדות-ההגנה בגזרת זיאלונג'יה, וכי תנוחתו האמיתית של קו-הלחימה-הראשי נשארה בלתי-ידועה ליריב, עד אשר תחלף הרגימנט, ב-21 בנובמבר, ונשלח לפעולה בקטע אחר של החזית.

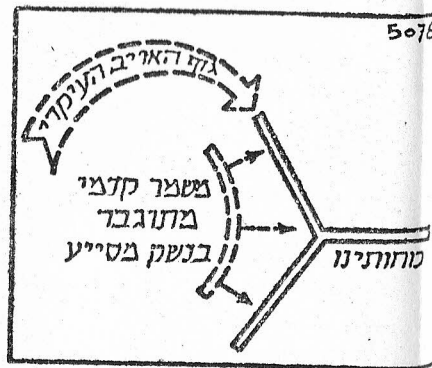
להתקע אל בין שני רכסים מסוכנים מבלי לבדוק תחילה אם תפוסים הם? אפילו על-פני קרקע מישורית ימנע אויב נבון מעבור בשטחים פתוחים.

אם נאמר שבמחצית המקרים עלול האויב לעלות על "חישורי" פטרול ה- Y במקום להקלע אל הרנחים שביניהם, הרי יהיו דברינו הגיוניים למדי (לאמיתו-של-דבר, ביחידתנו אנו, היה הממוצע גרוע מ-50%. הסינים כמעט תמיד עלו על ה"חישורים"). לספוג מהלומה בקצהו של "חישור" — ענין חמור הוא. האויב כה קרוב, בדרך כלל, לאדם שבקצה "החישור", שאי אפשר, כמסתבר, להעתיק את הלו, או את האיש שמאחוריו, ממקומו — בלי לעורר את תשומת-לב האויב וחשדנותו ולגרום לו שיפתח הראשון באש. מצד שני, מסוכן מאוד להשאירו במקומו, כיון שמשפתח קרב-האש, יהיה קשה מאוד לתמרן ממבנה ה- Y. הצותות שאינם במגע עם האויב אינם יכולים להיות לעזר, כיון שאינם יודעים כיצד בדיוק מתמרן הצות הנתון במגע-קרב, ואילו נסיון לסייע באש — היה מסכן דוקא אותו צות גופי. צות זה, הנתון במגע קרב, חייב לתמרן הרבה ככל האפשר, מתוך תקוה לגבור על מספר-בלתי-יודוע של חיילי-אויב, מבלי לקבל כל עזרה משאר אנשי הפטרול בן 32 האיש.

ציורים 2 ו-3 מראים כיצד עלול כוח-אויב להביא פטרול נוסח ה- Y בסכנה צי שניבנית התקפה רבת-עצמה נגד אחד ה"חישורים" של מבנה ה- Y, או נגד שניים מהם. דבר זה נראה קצת יותר מציאותי מאשר אותו מקרה, בו ינחית האויב התקפות באורח-עיוור בעת ובעונה אחת לתוך שטחי-מלכודת אחדים. משנפתחה אש על יחידות משנה קדמיות של האויב — האם לא יבקש אזי האויב לגלות את אנפי

ציור 3

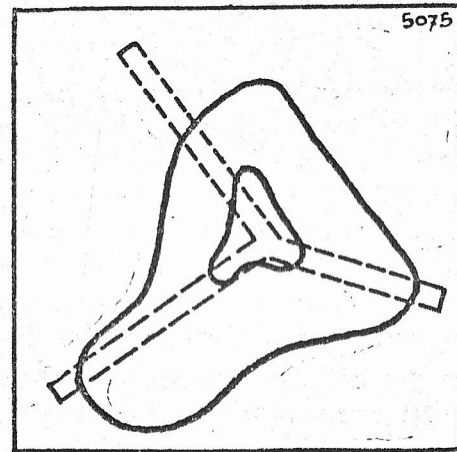
ציור 2

שיבחינו בו, וכן יש לשקול את האפשרות כי האויב יניע כוח שוה בגדלו כדי ליקר את הפטרול שלנו. דבר זה מחייב תכנית לחילוץ חלקים מתוך הפטרול ולאירגונם מחדש בטרם ינעו בחזרה אל קוי כוחותינו. תמרן זה הוא קשה למדי בלילה, ומבנה ה- Y אינו ניתן לתמרן אף במידה המתקרבת לזו של מחלקה במערך-היקפי פשוט. או במבנה-מחלקתי מן הרגילים יותר.

כוח-ביעור המורכב משניים או שלושה אנשים אינו יכול לקוות לפעול בשטח בו חלה התנגשות באויב — אלא אם כן שותק אויב זה לחלוטין. חייל-אויב יחיד המזוין בכלי-נשק אבטומטי, יכול כמעט "למחות" כוח קטן כל-כך. אם עצמת האויב היתה כזו, שנדרשה אשן של שתי כיתות מוגברות כדי לשתקו — האם לא יראה הדבר כהגיוני, אם נשגר לפחות כיתה אחת, בסיוע טוב, בתור כוח-ביעור?

מבנה ה- Y נראה טוב על הנייר, והתיאוריה המבססת אותו היא נכונה, ואולם קשה לערכו בפועל בשטח. ציור 1 מראה איך היה מפקד המחלקה הממוצע עורך את כיתותיו בהשתמשו במבנה ה- Y. הכיתות נראות כשהן על גבי גבעה קטנה, על אף שחלקת קרקע שטוחה היתה בודאי מקום רצוי יותר לכך מזה הנראה בציור, הרי צריך שהצותות ימצאו במקומות שיהיו מוגבהים די הצורך, כדי לאפשר שטיפת השטח שביניהם באש. השאלה המתעוררת היא זו: האם יהיה האויב טיפש דיו

ציור 1

עצור! מי שם! ?

מאת הקול-לויט' D. פ. היינס והקול-לויט' ג. ר. פארי

עובדה היא בטבע-אנוש, הגורמת פליאה איך-קץ לכל מחבר, הלא היא זו שהקורא סבור כי המקרים עליהם הוא קורא, ומסקנות הקריאה, נוגעים ודאי למישהו אחר, ולא לו עצמו.

מאמר זה פוסק בענין ה"בטחון" — לא אותו הבטחון הקשור בסיפוק צרכי אדם לכשיזקין, אלא סוג הבטחון שהנו מעניינו של כל קורא-צבאי היום ובכל יום. נושא "לימודי" מעין זה אינו מאלה שנקל להציגם באופן חי ובמובלט; אף-על-פי-כן מקוים המחברים כי אפשר ויצליחו לעורר בקורא ענין בכך: כיצד מקיימים בטחון טוב, ואימון-לבטחון.

המחברים דנים בבטחון הצבאי במובנו הרחב, ומצביעים על הצורך בערנות לשם הבטחת ידיעות-שמורות וציוד, האמצעים לשמירה על ידיעות או ציוד ממין זה, שלא יפלו לידיים בלתי-מוסמכות, דומים לאלה הדרושים כדי לשמור על סוגים מושכי-לב של אספקה ותחמושת מפני גניבה, או מפני "סידורים" בלתי-חוקיים; בחינה זו של הבטחון אף היא נסקרת כאן בהרחבה.

העקרונות המבטיחים בטחון רב — תקפם חל במידה שוה הן על שדה הבטחון-הפיסי, והן על זה של בטחון-ידיעות, אם כי אפשר וישומם שונה יהיה למעשה.

החתרן, או חברו-הטוב, זה הנגרר אחריו, אינם היחידים שנדון בהם במאמר זה, שהרי, בין אם ידיעות-צבאיות-סודיות נמסרות במתכנן לאדם שאינו מוסמך לקבלן, בגלל סיבות מדיניות או בגלל רנח אישי, ובין אם מפקדים אותן בגלל חוסר תשומת-לב, עלולה התוצאה הסופית להיות אותה תוצאה ממש. מכאן נובע, שהנאמנות לבדה אינה עשויה לשמש ערובה לכך, שאדם פלוני ראוי שיבטחו בו באשר לשמירת ענייני בטחון. הנאמנות היא גורם שיש ויש להביאו בחשבון

(1) בטחון פיסי — הכוונה לבטחון אספקה, ציוד ומצרכים חמריים אחרים. — החער.

ה"חישורים" היורים לעברו? או אז יוכל לתקוף את אגפו של יריב שמקומו ידוע. תחת שיפול באורח-עיוור לתוך מלכודת, ע"י שינוסה לפיתח-כפולה בעיצומו של לילה. ההודמטת היחידה בה עשוי אויב זהיר ליפול לתוך שני שטחי-המלכודת תבוא או שעה שאויב זה מגשש אחרי אורח הערכותו של הפטרול הנדון, או כשהוא פותח בהתקפה-במהודק בכוחות עדיפים, כדי להשמיד את הפטרול. בכל אחד משני המקרים ימצא מפקד הפטרול הנדון במצב נוח יותר, אם הקים מערך אשר ניתן לו לתמרן ביתר מהירות. במבנה ה' Y, הרי הבריחה היחידה העומדת בפניו היא: או לנתק-מגע במהירות, משהלמו בו יותר מאשר מכיוון אחד — או להתחפר במקומו, ולנהל קרב-הגנה לחיים או למות.

אם מצפים ממפקד מחלקה שילחם ביותר מאשר כיוון אחד, האם לא יטב מצבו כשהוא נתון במבנה מחלקתי בצורת V, או, פשוט, במערך הגנה-היקפית? במקרים אלה ימצאו מפקדי-הכיתות שלו במקומות מהם יוכלו לשלוט על כיתותיהם בצורה טובה יותר, ולמפקד הפטרול עצמו תהיה עתודה שבה ישתמש לפי הצורך, אם להלום באויב, אם לבער את השטח, ואם לחפות על שאר אנשי הפטרול בעודם מנתקים-מגע על-מנת להחליץ מתוך מצב מסוכן.

מבנה ה' Y נראה כזוכה להצלחה ניכרת נגד פטרולים סיניים קטנים, אשר קיבלו, כנראה, הוראות להתפרס כאותה מניפה ולנוע מסביב הפטרולים שלנו. אולם ברור שמבני ה' Y לא היו המבנים היחידים שבלמו תמרון-אויב זה. עצם גודלו של פטרול ה' Y מקנה לו יתרון על פטרולים קטנים, אולם יתרון זה בטל משעה שפטרולי האויב גדלים עד למידה שוה לשלו.

הגדלת ממדיהם של פטרולים הפועלים בשטחי-אויב אינה יכולה לשמש ערובה להצלחה. מתן נוהל-פעולה קבוע, שעל מפקד פטרול לקיימו, ומתכוון-מבנה לפיו ינהג, אינם בגדר ערובה להצלחה בשדה-המערכה. אם משימתו הראשונית של פטרול מסוים היא להלחם מעל פני חלקת-קרקע נתונה — מדוע לא נקים מוצב-חוץ, או בסיס-פטרולים — וניתן לפטרול את יתרונות ההבטחה-המקומית וההגנה ההיקפית? אולם אם פטרול רגיל הוא הדבר הנדרש — מדוע לא נשגר פטרול קטן, נייד ותוקפני, היכול לנוע מהר ובשקט, ולפעול כפטרול, ולא כמוצב חוץ לוחם?

בבטחון, אולם כשמתערבים בה חוסר-תבונה, חוסר-יציבות, חוסר-אחריות-חברתית ותכונות-אופי בלתי-רצויות אחרות, הרי שאין כל ערובה כי הבטחון הלאומי לא יועמד בסכנה אם תינתן לאדם בעל תכונות מעין אלו גישה אל ידיעות-סודיות, או התעסקות המאפשרת גישה למחסני ציוד מושך-לב.

עובדה היסטורית היא כי אכן הסתננו ידיעות לאנשים ש"אין צורך כי ידעו אותן", וכי לרכוש-ממשלתי מיוחדת-במינה לגבי אותו סוג חייל או אזרח, שאין לסמוך עליו. פגיעות בבטחון, באופן זה או אחר, מקטינות את יכולתה של המדינה לשמור על כושר-ההגנה.

הגיס-החמישי

מלחמת-האזרחים בספרד היתה "מלחמת הגיס-החמישי" בצורתה האופיינית. המונח "גיס-חמישי" נטבע ע"י הגנרל מולה בזמן מסע פרנקו על מדריד בשנת 1936. מולה התהלך בכך כי יש לרשותו ארבע שדרות המתקדמות נגד הבירה, ושדרה (גיס) חמישית של אוהדים המחכה לו בתוכה פנימה.

בידי רבים מאנשי פראנקו עלה להתזיק בעמדותיהם בקרב המשטר הריפוב-ליקני במשך המלחמה כולה. מכאן שאותו מיעוט-היכולת שנתגלה בצמרת הריפוב-ליקנים בא תכופות במחוויו.

חוסר-היציבות השתמש בשוחד כדי לשחת רבים מתומכי הנגוס — וכך סלל את הדרך לשעבוד עמ-חבש. הגרמנים, שנקטו בשנת 1934 אותו דפוס-פעולה, הקימו ארגון-גיס-חמישי, שנקרא בפיהם "לשכת-חוץ-לארץ". לתכלית תיאום פעילותם של הגרמנים הגרים מחוץ למולדתם. הם השתדלו להכריח כל גרמני לקחת חלק בשירות מרגלים זה, אשר קונים על ידי המפלגה הנאצית, ואשר שולב בשנת 1937 בתוך מיניסטרויון-החוץ הגרמני.

בשנת 1940, בשעת מסע-הנסיגה בפלאנדריה של חיל-המשלוח-הבריטי — גורו עליו יריות מתוך בתי-כפר אשר ניתן היה לשער כי ידידים שוכנים בהם. על עמדותיו ותנוחת יחידותיו נמסר לאויב ע"י סוכנים שהשתמשו במשדרים וביוני-דואר. הארץ מלאה שמועות על צנחנים מחופשים כנוירות, אורות-איתות, ושדות שנחרשו כך, שכיוון התלמים יציין למטוסי האויב מטרות-צבאיות. האוכלוסיה האזרחית הובאה לידי מנוסת-בהלה וחסמה את הדרכים. אימה שלטה בכל הארץ. דברים דומים קרו בפולין, בנורבגיה, בדנמרק, בהולנד ובצרפת. הן מנורבגיה והן מפולין נמנעה האפשרות להשלים את גיוס כוחותיהן מחמת התקפות-אוויר שהודרכו ע"י "קויזלינגים" וסוכני גיס-חמישי. מצד שני ברור היה שהגרמנים הכירו במלוא החיוניות של הצורך בבטחון, והם קיימו את כל הדרוש בשבילו בכל רחבי ארצם וזן רב קודם שפתחו במלחמה גלויה נגד העולם. אילולא קיימו את הבטחון כראוי לא היו עשויים להשיג את ההפתעה הטקטית ששימשה מפתח להצלחותיהם ההתחלתיות.

חבלה (סאבוטאז')

באיזו מידה יצליח גיס-חמישי עיון להסתנן לתוך ארגונו הצבאי, או יכשל בכך — דבר זה יהיה תלוי במצב הכוננות שלנו. הדרך הבוטחת ונטולת-היוםרנות בה פגשו הבריטים את מבחנם במלחמת-העולם שמאחרינו, מצביעה על "שיעור לדוגמא" בענין הבטחון-הטוב. הגרמנים, על אף הכנותיהם המדוקדקות, שרויים היו בספק באשר למצב המדויק של מערכי-ההגנה הבריטיים במשך כל השלבים המכריעים של המלחמה, ובמיוחד במשך "מערכת-בריטניה".

ההפתעה היא אחד מעקרונות-היסוד של המלחמה. התפקיד החשוב שמילאה זו בהצלחתה של נחיתת בעלות-הברית בחוף נורמנדיה לא ניתן היה לקיימו ללא בטחון צבאי טוב בכל רחבי האיים-הבריטיים.

המילה סאבוטאז' (חבלה) נגזרת מהמלה הצרפתית Sabot, שפירושה — נעל-עץ. במהלך התנצחות בלתי-חשובה במשך המהפכה הצרפתית, נשל פועל בלתי-מרוצה את נעל-העץ שלו מעל רגלו וזרקה לתוך מכונה, ובכך גרם נזק והביא להפסקה בעבודה — ומכאן הביטוי "סאבוטאז'".

במשך מלחמת-העולם השניה נתבצעו בקנדה רק מעשי חבלה מועטים. מעשים אלה נעשו, בדרך כלל, על ידי פועלים שראו עצמם מקופחים או בעלי אופי בלתי יציב, ולא דוקא על ידי סוכני מעצמה זרה. אולם אם נלחם במלחמת-העתיד, עלול הענין ללבוש צורה שונה לחלוטין. עלינו להיות מוכנים לספל בחבלנים לעתיד-לבוא.

מה בכוחך לעשות ?

החוליה החשובה ביותר בשרשרת הבטחון היא — הפרט. חובתו היא לקרוא תקנות-בטחון ולקיימן. מפקדים, קציני בטחון יחידתיים, קציני-מטה, הקצינים שעם הגייסות וכל אלה התופסים עמדות אחראיות — חייבים, ע"י דוגמא-אישית, לקבוע רמה גבוהה של בטחון בתוך מערכת הכוחות-המוזיינים, רמה שתסייע ביצירת הדפוס למשמעת-הבטחון של הפרט. קצינים, תת-קצינים ומש"קים חייבים לשקוד ללא פשרות על קיום הבטחון ועל הגשמת האמון-לבטחון. אין להניח לו לפרט ספק כלשהו באשר לאחריותו הוא, חייבים הם להראות לו כי מחובתו למנוע אבדן חיים ורכוש, ולעמוד על המשמר מפני חבלה וריגול. אלו הן פקודות-קבע. ועתה הבה ונבחן כמה מהסכנות העלולות להיות צפויות לבטחון.

האנשים המהוים את האיום-בכוח לבטחון, במובנו הנרחב ביותר, הם, ראשית, אותם אנשים הנכנסים לתוך מתקנים בלי אישור מוסמך לכך; שנית — אלה המוכנסים לתוכם על יסוד בחינת-מהימנות שידעתה היתה בלתי-מספקת; או אלה אשר כניסתם הותרה באורח הנכון, אלא שבמשך הזמן נפתים הם ליצר-

הבצע, ולרוחיים אישיים בלתי-חוקיים. הקבוצה השלישית מורכבת מאלה הפוגעים — תכופות ללא כונה — בבטחון ע"י שאינם מקפידים בדיבורם או מעשיהם. אדם המשוחרר ללא-צורך על אודות תפקידו או על אודות הידוע לו, או זה אשר מחמת רישול או שכרות אינו מבטיח את שלומם של כלי-נשק, כלי-רכב או בנין, הריהו „סיכון-בטחוני“. מהיה הוא סכנה הן לעצמו והן למכרייו.

לכן, על מנת למנוע נזק, צריכים האנשים הנבחרים לתפקידי בטחון, או העובדים במוסדות שיש בהם חומר-בטחוני „מסונג“, להיות בעלי אופי מהימן, ויש לאמנם כראוי לעמוד באחריותם. האדם הנו המפתח לבטחון-הטוב, שכן יש לכל אמצעי-בטחון „נקודת שבירה“, שעליה יכול לחפות רק אדם ער ודרוך, יש לשים דגש על ברירתם ואימונם של השומרים — הן על אלה המופקדים על שמירת גבולות-ההיקף החיצוניים של מתקן והן של אלה המופקדים על מילוי תפקידי הבטחון-הפנימי בו. רק ע"י שיקום משמר בטחון ערני ויעיל, וכן ע"י רמה גבוהה של אימון-בטחוני, ניתן להקנות לאנשיה של יחידה את תחושת הצורך בבטחון. כיון שרמת-בטחון גבוהה עלולה במובן מה להטיל הגבלות על העובדים ולכפותם, לא ניתן יהיה להשיגה אלא בדרך של שקידה מתמדת ובדיקות-מבחן מדי פעם ע"י כל הקצינים, תת-קצינים, המש"קים, וכמובן — ע"י קציני-בטחון שמונו לכך במיוחד. תכנית-בטחון טובה, המושתתת על העקרון כי בטחון הוא מאחריותו של כל פרט ופרט, ואין הוא תפקיד-למומחים בלבד, תשיג רבות במניעת „נזילה“ של ידיעות-סודיות ואבדן רכוש ציבורי. אם נהפוך כאן אימרה-נדושה, הרי ניתן לומר כי מסך-הבטחון — חווקו איננו אלא כחוק החלש שבסביבים מהם נטנה.

קריה-היקף של מחנה או מתקן

הבה ונבדוק בחינות מסוימות אחדות של הבטחון, ונתחיל בהבטחת קריה-ההיקף.

שמירה על קריה-ההיקף הוא השיקול הראשון בבטחון-החוקי של מתקנים צבאיים. תואי-קרקע ידועים, כגון הרים, נהרות, ויערות, הם בגדר אמצעי-עזר טבעיים לבטחון ומסייעים לצמצם את דרכי-הגישה של האנשים הנכנסים לתוך מתקן והיוצאים מתוכו, או שהם משמשים להסתיר את המתקן מפני תצפית ללא-רשות. בחירתם של אמצעי-עזר טבעיים צריכה, לכן, לשמש חלק בלתי-נפרד של כל תכנית-בטחון-פיסי, כיון שתכופות מסייע הוא לחסוך בצוותת-שומרים ובאמצעים מכאניים המשמשים לאבטחתו של מתקן.

בין האמצעים המכאניים לשמירה על בטחון של קריה-ההיקף יש למנות גדרות, שערים, מעגלים-חשמליים, מכשירי-אזעקה ותאורה. כל אלה מגבילים מעמידים תחת פיקוח, מעכבים או מפחידים אנשים שבכונתם לנסות מזלם בכניסה

בלתי-חוקית למתקן או יציאה ממנו, דעה מקובלת היא בין אנשים רבים, כי גדר טובה, העשויה רשת-תיל או שרשרות, המקיפה מחנה, מהיה את האמצעי הטוב ביותר להבטחת קריה-ההיקף; ואמנם נכון הוא כי גדר טובה יש בה משום מעצור לגנבים. אולם מחקרי-בטחון קבעו כי גדר ממוצעת עלולה תכופות לשמש, כשל-צמח, לא יותר מאשר קו-סימון. פורצים, שהחלטתם נחרצה, מסוגלים לעבור מעל רוב הגדרות או מתחתן, אפילו שעה ששומרים מפטרלים בשטח. — דרך אגב, דבר אשר יש לעשותו לפי לוח-זמנים בלתי-קבוע, ולפחות ארבע פעמים בכל שעה. אין גדר משמשת אלא כדי למנוע אנשים, או בני-בקר משוטטים, מלהכנס לאזורי סכנה. עשויה היא אף למנוע ציידים, שטטים, מטיילים-בשדות וילדים מלהעלות רכוש ממשלתי באש, ומלגרום לעצמם ולאחרים נזקים גופניים.

תאורה עשויה לעזור הן לשומרים והן למסיגי-תחום, ואולם בשעת מלחמה אפשר ויהא צורך להטיל האפלה. ברם, נוסף על כל השיקולים האלה, הרי ההוצאה-היתרה הכרוכה בבנין גדרות, שומרים ותאורת-מגן סביב כל מתקני-ההגנה ומחנות האימונים — ספק אם ניתן לעמוד בה.

נראה על כן, כי אין לך כלל שניתן לקיימו בכל מסיבות שהן, וכי את תכניות-הבטחון יש לעבד במיוחד בשביל כל מתקן ומתקן, כדי לענות על צרכים מקומיים. שמירה על אזורי אימונים במחנה רחבי-ידיים אפשר ותצליח למנוע כניסת זרים בכלי-רכב שלא ברשות. עציים, ביצות, תעלות, או גדר תיל-דוקרני פשוטה, עשויים לשמש מחסום תכליתי סביב שטחים מעין אלה. בכל המקרים רצוי מאוד לקיים שלטים בולטים-לעין וצבועים בצבע טרי, לכל אורך גבולות השטח, כדי להזהיר מסיגי-תחום מפני כניסה ללא-רשות ומפני הסכנה מאש כלי-נשק ארטילריים, נשק-קל או כל פעולות אחרות.

יתכן וימצא כי לא ניתן לשמור שמירה מושלמת מפני כניסה ללא-רשות אלא על מתקנים מבצעיים חיוניים, בשל מידת המאמץ הנדרשת בכל מקרה בהוצאות ובכוח-אדם — מתקנים מעין אלה כוללים, כרגיל, שטחים, שבהם נשמרים חומרי-נפק, חומר-סודי „מסונג“, ואספקה רבת-ערך לציבור. במקרים רבים ידרוש הדבר ריכוז אזורי המתקנים האפסנאיים והמנהלתיים, או מיקום-מחדש של ציוד ומחסנים. ריכוז מעין זה תוצאתו — ברוב המקרים — פיקוח טוב יותר ושמירה מעולה יותר, בפחות הוצאות.

צריך שיהיו שערים, ושומריהם, בכל הכניסות המותרות-לציבור במתקני-ההגנה. שערים אלה צריך שיבנו באופן שיוכלו לשמש מחסום יעיל בפני כניסה שלא ברשות, ויש לצמצם את מספרם עד למינימום ההכרחי. צריך שהשומרים בכל הכניסות יוכלו לקיים רישום מתמיד של התנועה דרכם, וכן צריך שיהיו מאומנים לבדוק כהלכה את אישוריה-המעבר והתעודות של אנשים וכלי-רכב נכנסים ויוצאים.

בהמשך המאמר יאמרו דברים נוספים בענין בחינת זו של פיקוח בטחוני, החשובה מכל.

הסדר זה יתכן ואינו ברי-ביצוע כיום במתקנים, בהם יש כניסה משותפת למתקן, ולשטח-בנוי, המכיל שכונות של בתי מגורים משפחתיים. אולם אפשר לערוך שם בדיקות-בזק של העוברים ושבים, וזה ישמש אמצעי-מניעה תכליתי לתנועה בלתי-מוסמכת של ציוד.

המושג

את שומרי-הבטחון המשמשים ליד מחסומים צריך לברור ולאמן במיוחד, וצריך שמספרם יהיה מספיק, וציודם מתאים, למילוי תפקידם. יש להתכונן-מראש לתקופות של "עומס מלא" בתנועת מטענים וכוח-אדם למתקנים ומתוכם, אחרת יפריעו. אמצעי הבטחון למהלך האימונים, לענייני המנהלה ולתנועת האספקה. על השומר להיות ערני, בעל טקט, אדיב ויסודי. מובן שיש צורך כי שומר יראה כשומר. על מדיו להיות תמיד נקיים ומגוהצים יפה, על נעליו להיות מצוחצחות. ועל נשקו — או ציודו — להראות (מוכן לפעולה מיידית. עליו לעורר כבוד בחוותו ובהתנהגותו. אורח ההתנהגות של השומר חשוב לא רק מבחינה בטחונית בלבד, אלא גם בגלל שנוהגו ומראהו של השומר יש להם השפעה על המשמעת, רוח-היחידה, ויחס-הציבור.

זיהוי-אישי

מערכת הזיהוי-אישי ומערכת בקורת-התנועה נקבעות לשם שמירה על מתקני-בטחון ועל תנועת אנשים — אל תוך תחומים אסורים או מוגבלים, מתוכם, או בתוכם.

על זיהויים של בני-אדם וכלי-הרכב ניתן להקל ע"י רישום השמות ומספרי הרישיונות. נוסף על כך, יש לצייד את חבר-העובדים הרשאים להכנס לתוך שטח מסוים בכרטיסי-זהות, או באישורי-מעבר תמידיים, זמניים, או יומיים, ואת המכ"ז גיות — בפתקי רישיון-כניסה, או בסימני-היכר אחרים. במתקנים או באזורים קטנים ניתן להיות פרטים ע"י הכרות-אישית, אולם במתקנים גדולים יש להציג לפני השומר שבנקודת-הכניסה כרטיס-זהות או אישור-כניסה. יש לבחון אם הכתוב בכרטיסי הזהות ובאישורי-המעבר מתאים לרשימות רישום-הקבע. שומרי-בטחון חייבים להודיע למפקד המשמר על אבדן כל כרטיס זהות או אישור-מעבר, ועליו החובה להעביר את ההודעה ליחידת המשטרה-הצבאית הקרובה ביותר.

מידת הפיקוח, וההגבלות המוטלות על מבקרים, יגדלו או יקטנו ביחס ישר לרגישותו, או פגיעותו, של המתקן. יש לראות כמבקרים את כל האנשים שאינם ממלאים תפקיד במתקן, שאינם באים אליו בענין הקשור בתפקידם, ושאינם עובדים בו בקביעות; וחובה עליהם להצטייד באישור-כניסה זמני, או יומי, מאושר על ידי מפקד המתקן. על מבקרים-מקריים אפשר לאסור את הכניסה למתקן במשך שעות השיא של התנועה בו, ובדרך כלל אין להרשות להם לשאת מצלמות וחבילות לתוך המתקן — אף שגם כאן משפיע תפקידו המיוחד של המתקן על טיב האמצעים שיש לגקוט בהם. המנהג להרשות לפועלים אורחיים ולקבלנים פרטיים להביא עמם ארגזים משלהם, המכילים כלים, מכשירים ומכונות, לתוך מתקני-צבא, יש בו משום סכנה לבטחון. ארגזים וכלי-קיבול דומים המוכנסים לתוך מתקנים כאלה ללא-בדיקה, הגם אמצעי פשוט לסוכני האויב להכניס לתוכם חומרי-גנף וחומרים מזיקים אחרים.

הפיקוח על השימוש, דרכי-הגניעה ומקומות-החניה של כלי-הרכב, בתוך מתקנים צבאיים ומסביבם, מהווה אחת מבעיותיהם הקשות ביותר של קציני-התובלה, שומרי בטחון ומשטרת בקורת-התנועה. פרט לנוק הכספי הנגרם למחלקת-ההגנה הלאומית (2) מתוך שנהג משתמש ברכב של הציבור כדי לערוך "נסיעה צדדית" או נסיעת-שעשועים משלו, הרי גם יתכן שתכופות יתפתה הלו לאסוף למכוניתו בעלבים לנסיעת-חינם, למסור שלא מדעת ידיעות צבאיות לזרים, או להוביל אנשים שלא הוסמכו לכך לתוך אזורים מוגבלים. מכוניות פרטיות או ציבוריות, של הבאים בקביעות למתקן, לעבודתם, עשויות אף הן לשמש אמצעי להעברה בלתי-חוקית של תעודות צבאיות, של אספקה מושכת-לב מן המתקן, או של חומרי-גנף לתוכו. בדיקה מדוקדקת של כל כלי-הרכב, ושל סמכותם לנוע בשטח, תפחית סכנות-לבטחון אלו עד למינימום.

רישום כלי-הרכב צריך להתבצע באותה דרך, שבה נעשה רישום כלי-הרכב ע"י הרשויות האזרחיות, והפרטים שיש לרשםם צריכים לכלול את שם בית-החרושה, הדגם, הצבע, מספר רישון אזרחי, מספרי השלד והמנוע, ואת שמו וכתובתו של בעל-הרכב. כיון שכדי לבדוק משאיות טעונות נדרש זמן ממושך-יותר מאשר לבדוק מכוניות נוסעים, טרקטורים או משאיות קלות — יש לקבוע, במידת האפשר, שערים נפרדים לכלי-הרכב מסוג זה.

האנשים המועסקים במחלקות אספקה, בתי-מלאכה או בסיסי-בדק, או אלה המבקרים באותם מוסדות, אין להרשות להם להחנות את מכוניותיהם בתוך מגרשי-חניה של מוסדות מעין אלה. מקומות-החניה הרצויים ביותר לכך הם אלה הנמצאים הרחק משטחים בעלי-חשיבות, והמגודרים בנפרד, באופן שנוסעי המכוניות יהיו

(2) המוסד בקנה, המקביל למשרד-הבטחון בישראל — המער.

מוכרחים לעבור דרך שער המיועד להולכי-רגל קודם הכנסתם לבנין או למוסד. כניסתן של מוניות לתוך מחנות-צבא ותנועתן בתוכם, דורשת אף היא פיקוח מדוקדק. את המוניות יש להגביל לדרכים מסוימות בלבד, ולתחנות-חנית-מוניות במקומות מרכזיים, בסמוך לקסרקטינים או לשכונות המגורים. אסור להרשות להן לשוטט כרצונן בכל שטח המחנה-הצבאי. בכל מקום שניתן לעשות זאת, יש לשקול את האפשרות להפריד בין שטחי מגורים לבין שטחי-מחנה עיקריים, לקביעת כניסות נפרדות לתנועה פרטית ואורחית. אם יעמידו שלטים בולטים ליד השערים, ובהם יבואר כי על כל מכונית לעבור בקורת המשמר ליד השער, ודאי ימנע הדבר נהגים מלהוביל במכוניותיהם באורח בלתי-חוקי נוסעים, חפצים, או תעודות. ולהכניסם אל מחנות צבאיים או להוציאם מתוכם. בדיקות-מבחן שתערכנה מדי פעם באחדים מכלי-הרכב — כולל המנוע, המושבים ותאי-המטען — הוכחו כאמצעי מניעה תכליתי נגד עבריינים.

עובדים אורחיים, קבלנים פרטיים וספקים, הנוסעים הלך ושוב אל שטחי המחנה ומתוכם — מחייבים תכופות שימת-עין ושימת-לב. מחובתו של מפקד המחנה להנהיג שיטת אישורי-מעבר בהתאם לתקנות האוסרות כניסה ללא רשות לתחום מוסדות ומתקנים הגנתיים, ובהתאם לתקנות הקבע של הצבא, מפקדים וקציני תובלה חייבים אף הם לפקח על הרישום בכרטיסי העבודה וספרי-הרכב. הקמת שיטת-פיקוח נאותה ובקורת על ביצוע-התפקודות תפחתנה עד למינימום את אבדן הרכוש, ותמנענה בעד אפשרות חבלה וריגול.

בטחון אפסנאות

השמירה על ציוד צבאי ואספקה צבאית כבר נדונה במאמר זה — מבחינת הכללית. שהרי שמירה טובה על קו-ההיקף, פיקוח על תנועת כלי-רכב, ושיטה יעילה של אישורי-מעבר, כולם עוזרים למנוע גישה בלתי-מוסמכת אל האספקה. אולם נוסף לדרישות אלו קיימים שטחי-אחריות מיוחדים הנופלים על שכם כל אפסנאי וכל מפקד המופקדים על שמירת ציוד.

מחסנים מתאימים, וסגל-אפסנאות שקדן ומוכשר, אלה הם, אולי, בגדר תנאים חשובים ביותר לשמירה בטוחה על הציוד.

עובדי אפסנאות ומחסנים מחייבים פיקוח בלתי-פוסק. על הקצינים האחר-איים לודא, כי עוזריהם מנהלים רישום נאות של קבלת ציוד, הנפקת ציוד, השאלתו והטעתו למשלוח. יש לערוך לעתים תכופות בדיקות מבחן של ארגונים ומיכלים מסוימים, מאלה המכילים אספקה מושכת-לב.

מושל-ראשון הוא, כי לתפקידי שמירה על ציוד, ביום ובלילה, יש לברור אנשים שיושרם אינו מוטל בספק. שמירת מפתחות המחסנים מחייבת הזירות

מיוחדת. אין להרשות אף פעם גישה של עובדים שאינם-בתפקיד לציוד או למפ-תחות. האנשים האחראים ישירות על שמירת הציוד ינערו את חצנם מאחריות, אם כלל זה לא ישמר.

ולבסוף, קצינים הממונים על שמירת ציוד חייבים לערוך בקורות לעתים מוזמנות, כולל סיורים לאחר חשיכה, בשטחי-המחסנים, כדי לודא כי אכן מבוצעות פקודותיהם. צוות סיור-בטחון-פנימי יכולים לפעול רבות כדי לודא כי אכן ננקטו אמצעי-מניעה מתאימים.

סיכום

מספר גורמים משפיעים על אפשרות השגת בטחון-פיסי טוב, ואלה הם: "הסיווג" הבטחוני, דהיינו — ערכם המהותי של ידיעות או ציוד; סכנת שריפה או הנזקות שהיא מעצם טבעם של חומרי-מלחמה מסוימים; הגיאוגרפיה של השטח; המצב הכלכלי והמדיני במקום; מידת הסכנה הכפויה מאויב-בכוח, או מפעולת חבלה, וגודל האמצעים המוקצבים לתכלית הנהגת אמצעי-שמירה נאותים. יש לשמור על ידיעות מסונגות או ציוד לבל יפלו בידי אויב, או אויב-בכוח; אולם האמצעים למניעת גילויים למי שאינו מוסמך לכך, או גישתו אליהם — אסור שיפריעו למהלך האימונים או המבצעים של כוחותינו, או שיעלו במחיר מופרז.

במדינה מיושבת-בדלילות-יחסית, כמו קנדה, עשוי מחירה של שמירה בטחונית מושלמת להיות מחיר גבוה; וניתן לשאול האם קיימת בכלל שמירה בטחונית מושלמת. תכופות יהיה צורך לנקוט סיכון-מדעת, בכל מקום בו לא יהיה ניתן להציב משמר. דוגמה לכך יכולה לשמש סכנה מבודדת בתוך שטח-מטוח-רובים שיצא מכלל שימוש, והעלולה להחרס ע"י בריונים או אוהדי אויב.

ניתן להניח בבטחון כי במדינה טוטלית ממעטים לנקוט סיכונים מעין אלה, ובה מקיימים משמרות-מזוינים וסידורי שמירת בטחון ללא התחשבות במחיר. כוח-שלטונה של משטרת-בטחון בכמה ממדינות אלו כה גדול, עד שהתרגלנו לכנות את המדינות הללו "מדינות משטרה". רק אנשים מועטים בקנדה ימליצו על כך, שתהפך למדינת-משטרה, או שמתקניו הצבאיים ואמצעי הייצור שלנו — יסמרו מרוב שומרים-מזוינים וסידורי-בטחון. נוסף על כך, עלול המחיר למדינה, בכוח-אדם ובציוד, להיות מחיר עצום.

אולם קיים הצורך לבדוק מדי פעם את מערכת הבטחון, ולהבטיח כי לכל אדם הוברר שטח-אחריותו. על כולם לדעת את חובתם — שמירה מפני הסכנות לבטחון ושימוש באמצעי-העזר, המכשירים ואורחי-הפעולה, המשמשים לכינון הבטחון ולקיומו. אין זה תפקיד למומחים בלבד.

מדף הספרים

כ ל י

Mohammed Neguib: Egypt's Destiny. Collancz; 288 pp. 18s.
ספר אשר נכתב ע"י ראשה לשעבר של הכת הצבאית המצרית בעזרת עתונאי אמריקני, על מנת לזכות באהדת ארה"ב ובתמיכתה הכלכלית והצבאית. מתגלים בו הלכי הרוח והמחשבה השוררים בכת הצבאית, הרווה במצרים מאז 1952.

Jon & David Kimche: The Secret Roads. Secker & Warburg. 223pp. 15s.

פרשת העליה "הבלתי חוקית" של היהודים לארץ-ישראל בשנים 48 — 1938, כתובה בידי עתונאים בריטיים נודעים — האחים קמחי. הספר מכיל גילויים מעניינים על ארגון ההעפלה וביצועה — ועל חרוף-הנפש וחריות-השכל של אלה שעסקו בה.

Paul Leverkuehn: German Military Intelligence. Fredrick A. Praeger, Inc., New-York, 209 pp. \$ 3.50.

הפרשות החשובות ביותר, והפרשות האופייניות ביותר, מפעולות שירות המודיעין הגרמני בפיקודו של האדמירל קאנאריט, בשנים 44 — 1935. הספר רצוף עלילות ריגול ותככים, ומעשיות "סוס טרויאני" מעניינות ומאלפות.

Paul Bronsart Von Schellendorf: Geheimes Kriegstagebuch 1870 — 71; Herausgegeben Von Peter Rassow Unter Mitwirkung Von Dr. Theodor Mickhau; Athenaenum-Verlag, Bonn, 448s. DM 24.

יומנו האישי של מיישהיה ראש מחלקת המבצעים של המטה הכללי הפרוסי בפיקודו של מולטקה, ב"יומן" שפע ידיעות על מאורעות המלחמה ב'71 — 1870, על מנהיגי הצבא והממשלה ועל אישי בית-המלכות.

René-Henri Wüst: La guerre psychologique, Librairie Payot, Lausanne.

ספר הון בחשיבותה של התעמולה במלחמה, ובו סקירה על מערכת התעמולה של ברית המועצות ושל גרמניה במלחמה"ע ה'2. מכיל פרק מעניין — "הוויקרוב מוסקבה-חושניגטון"

י ב ש ה

C. F. Howe: The Battle History of the 1st. Armoured Division. Combat Forces Press, Washington. \$ 6.50.

תולדותיה של הראשונה ל'16 דיביזיות-השריון שקמו לצבא ארה"ב במלחמת-העולם ה'2. הדיביזיה לחמה באפריקה הצפונית ובאיטליה, ומלקחה הרבו ללמוד הדיביזיות שהוקמו אחריה.

W. H. B. Smith: Small Arms of the World. 5th Edition. 768 pp. Harrisburg, Pa.: The Military Service Publishing Co. \$27.50.

מהדורה חמישית, מתוקנת ומוגדלת, של הספר המתאר את תפעולם של כל כלי הנשק הקל של כז האומות. רק באשר לנשק-הקל הסוביטי לקוי הספר בחסר.

המסיבות עלולות להשתנות: אין אפשרות שתמצא תכנית אשר תענה על כל צורך בטחוני; אולם אין צורך כי אורח-הפעולה שבשימוש יום-יום יהיו מורכבים מדי. בטחון טוב מושגת על משמעת טובה ועל ניהול נכון של כוח-אדם, על הערכה נכונה של הגורמים הנוגעים לענין, ועל יישום, מתוך שכל-ישר, של עקרונות-היסוד שנקבעו בתקנות-הבטחון.

למנויי ה"צקלון"

אם טרם חדשת חתימתך,

הזדרזו וחדשנה:

לפי הכתובת:

מחלקת ההפצה של "מערכות" — נחלת בנימין 57,

ת.ד. 168 — ת"א.

דמי חתימה: ("מערכות" ו"צקלון") — 2,500 ל"י

שכון עובדים

המוסד המרכזי
למפעלי שכון
של ההסתדרות הכללית
של העובדים העברים
ב י ש ר א ל

תל-אביב, ע"י הקיריה

אוי"ר

C. H. Gibbs-Smith: Aircraft Recognition Manual, Revised Edition. John De Graff, Inc. 1954. 239 pp. Ill ; Index ; \$2.50.
מהדורה מתוקנת של ספר הדרכה לזיהוי מטוסים, הנחשב בבריטניה למעולה שבספרים
העוסקים בכך.

ים

Erich Gröner: Die Schiffe der Deutschen Kriegsmarine und Luftwaffe, 1939 - 45, und ihr Verbleib, Mit 228 Schiffsskizzen; J. F. Lehmanns Verlag - München.

המחבר מתאר את תהליך הקמתו של הצי המלחמתי הגרמני ועוקב אחרי מעשיה וגורלה של כל אניתיקרב, סירתה, משחתת, צוללת וכ"י של הצי הגרמני במלחמה"ע ה-2.

Weyers Flottentaschenbuch, 38, Jahrgang 1954/55 ; J. F. Lehmanns Verlag, München, 348 Seiten, DM 26.

ספרי"כיס המכיל ידיעות מפורטות על כל צי"העולם וכן נסתי על אבידותיהם של צי"המעצמות במלחמה"ע ה-2.

„שילובי“ בע"מ

המוסד המרכזי של המפעלים
השתופיים במושבות הארץ

הספיקה האומה האוניקסטיא

ת"ר 3 503

י כ ו ל ו ק

סולל בונה

בע"מ

חיפה